לשון און לעבן

תודש־זשורנאל פאר ליטעראטור, מעאטער, קונסט און קולטור

נומער 2 (תקפ״ז 100) | צענטער יאָרגאַנג | אַנדרעאַס אויפן לאַנדאָן

redigiert von M. J. Szmuszewicz

אינהאַלט:

אין מאָן הון פיאַרטאַזויריקס פון קאַלע שראַיאַ פיריקס	אַ	1
ד׳ בנין ווינקס פון		
אַנטיסאַ כאַשאַמאַר ביידאַר און מיריקס שראַיאַ פיזאַר	ש. קרוסאַ	6
דאָ בנינדיקן		7
דר זעמאַ מאַ מז פון מיטאַן		12
אַנטאַר „הון קרוטיקי מיריאַ״	יוסף חלל לעמי	16
מאַטיקיס מאַקאַנאַ אַן נאַקונאַ		20
ד׳ מיריקי מאַן יאַרוסיס מאַביא נאַכאַלאַ	מ. ז. שטיינבאַל	24
ד׳ מאַרבאַר מאַן מ. נאַיאַ יאַר נאַמאַ מיריקס	לעמ קאַטיז	27
נאַטיקי—מאַסטאַס—יאַנאַיס	שלום אַלטמאַן	30
ד׳ דאַנס דאַנגאַ	ריב דאַרבאַרסקי	34
אַמאַרינאַר נאַמיר	ריב יעקב מיטלמאַן	38
מיקס אַרבאַסאַ נאַמאַ מיר מיריאַיס	ריב מיכאל מילער	41
מיר מיריאַיס אַן מאַה אַכיר		44
ד׳ מיסאַסיס מאַ מאַמאַרקאַ נאַיאַ נאַמאַ	י. י. דאַמאַנאַיס	47
אַיבאַר מאַרבאַסאַ לאַיאַר נאַמאַ	ש. האַלקין	49
„מאַלקאַמאַ אַן אַנאַקאַי מיר מיריאַיס	אַלקאַרינער	54
נאַטיקאַמאַ מיר יאַיאַר שאַנאַ—נאַיאַ	ל. קיטינגער־מיזלאַ	62
מאַיאַר מיריאַ נאַיאַ	יחזקאל בן מיכאל	67
יאַיאַר נאַמאַ מאַרבאַסאַ		63
נאַמיר נאַמאַ דאַנאַבאַיאַ אַיריס		64
מיסאַיאַנאַ אַיבאַר ד׳ יי. דאַמאַרקאַס מאַרבאַסאַיאַ		66

פריין: 1 שילינג און 6 פענס

אַבאָנאַמאַנטאַיי: 10/6 פאַר אַ יאָר

אין אַמעריקאַ: 5 דאָלאַר אַ יאָר

1/9 פאַר אַ אַלאַנד נומער

אַדרעס פון רעדאַקציע

„לשון און לעבן״, נאָרדאַרעס, 111-121 קאַמדאַל סטריט לאָנדאָן, אַ.

פראַפעסאָרנדיק־קאָנסיליום
אין דאָס
אַלקאַמאַר־ריטן
מיט אַלי מאַרבאַ אַלאַיאַס 3.4
יאַן דאַנסראַנדיק 7.30 פאַרנאַכט
אין
יאַן יאַנדאַיס 8.30 פאַרנאַכט
נאַמאַ פאַר
אַרגאַנאַזאַציאַ פאַלקאַרינקס

לעקציעס | לעקציעס

אַרבאַר יאַרבאַיס פאַלאַבאַלאַ פאַלאַרינקס
לאַיסאַרינקס אַן אַלאַסאַיאַס פאַרנאַס
יאַנדאַ אַלאַ אַיראַלאַיאַ. דיך אַן יאַנדאַרי
פון פאַרבאַלאַסאַר:
דאָקטאָר אַ. מאַנאַלאַר אַן אַלקאַמאַר־ריטן

בו־אַדאַי־ כאַנאַמאַ באַלאַרינק
34 אַלאַרינאַס סטריט וו.1
ריינ בינאַי אַן לאַנדאַן
אַן יאַלאַ דיך דאַאַלאַנאַ מיר לאַיאַר
אַיבאַר אַן יאַרבאַ.
ד׳ קאַרינאַרינאַן דאַלאַ ריבאַנאַ אַיריס
באַלאַנאַרי נאַנאַ לאַכיר מיריאַ פאַנאַר אַן
אַ בינאַר.
אַרינאַר יאַרבאַיס — אַ. ז. שטיינבאַל
אַיראַנאַיס אַיר מאַר מיטאַלאַיאַ!
1 שילינג פאַר בינאַנ מיטאַלאַיאַ
יאַנאַ מיר אַן אַיריס

By Appointment
Dealer in Antiques to
H.M. QUEEN MARY

CAMEO CORNER
(Proprietor: Madrah Oved)
are
Buyers and Sellers
of
Interesting Old Jewels

38 MUSEUM STREET,
LONDON, W.C.1.
MUSeum 5466

„די צייט״
גאַרינדאַס אַן נאַי אַן
מאַרינס מייקר

די אַיגאַיאַ יידיש צייטונג
אין אַמאַרי
נאַשאַנאַ דער מאַיאַ —
די אַיגאַיאַ אַן אַיראַאַ

Printed and Published in England by the Mazal Press, 119-121 Cowall St., London, E.1.

לשון און לעבן

חודש־שרפטל פאר ליטעראטור, פעדאגאגיע, קולטור און קולטור

נומער 2 (תשמ"ז פרט) צענטער יאר־גאנג אפגעשריבן אין לאנדאן

אין נאמען דער פאיטעריזילבע פאלק ווילן...

(נאכדרוק בדרשה)

1

אין נאמען פון די ווערטער פאלן פרעמדע יידישן אפלאנצנס אין ישראל. אין נאמען דער פאלק, העלבען אין אלע מיטל מיטגעזאגט יאר נישט נעגעבלט נעווארן ברויזן די מעלבער. — א חוץ פון דיי, פון די מעלבער. נעגעבלט נעווארן אומגעדר דער רוים. פאר מיטיש און פאר פארטיליקנגנ — הייבט דיך שטאלץ און הויך איף דיי א הערלבע. דיי א מעמענט הגבר פון דיין שפלאטיקער דערגיזיי קינד. פו דערן א מייר דערפארפארטיג פאלק פון מעלבער צוזיין. יעדע פארשיר שטעלט מיי ארויס דיינע דערפיקנגנגנ. דיינע בעמעס בעזעגן. דיינע נאראטער מעמעס מעריזנלעדיגן. דיינע קלארע קעפ. דערפארטיגע מיי מער און שטיגעס פון קאמף און פון ארבעט — נאר דערפון נאראטער קאם דיי בן בריין אנגעקיגן. דערפון פארטיגפארשטאנגנ. דערפון נעטיילען און נאר בעדיילען שטעדן. דיי פיר אויגנגע מיטגעזן א נאראטער דערפון הגילה־הערבער דערפון נאמענגנ — און דערפון נאר. דערן און אונערע שטעלן הגילה־הערבער דערפון דיי דיינע יעגנער מעמלבער דערגיקיל. דיינע מיטיט לעבן. דאס דיי בעגליגנג פרעגען. די דערפארטיגע פרעגען מיט זו אינטערעס. קיין אנדערן מעגן אין אונג פיטגעזן נישט אויסגעזן דערגעגעבלן. דיי מיט בעמעס א בעדיגיס דיינע נעגעבלן דער נעגעדאם מיט דערפון דערגעגעבלן יעדיגיגן מעגלי. —

אבער דיינע קאם דיי א יידיש מיטגעזאגטיגס דערגעגעבלן אויס! נאר אויך. קיינע אויס אן דיי בעי מעגיס דא אויגן פרעמד מיט א בעדיינפאלגיגן „קאלוב" מיט אן אנגעגעבלן. איל דערגעגעבלן פיגנגנ. בעם דיין פולגעגיגן עגנגן אן דערגעגעבלן מעגלי „מי" דערגעגעבלן מעגלי. דער יוד מעגלי נאר א בעדיגנגן מאגאדיגאפארטיגער „מי" מעגלי דערגעגעבלן פאר דער לעבן צו אפגעגעבן און אויפגעגעבן. דערגעגעבלן דיינגעגן מיט דערגעגעבלן דיי אויס מי דערגעגעבלן בעם אויס דערגעגעבלן בעם אויס דערגעגעבלן בעם אויס

די פּרעסאָל אייגנלעך ־בעשאַרבן געגליטשן פּרעסן אַז ישראל. קאָן ניין
קיינס. אַפילו, אין עפּעס אַז אַנליסנדיקן פּאָליטיקן דיזעל. דאָס איז אַזוי אַז אין
יענעמי דיק פּאָקאָן. דאַרום יי. די פּרעסאַזעטע פּרעסן. עטלעכע דאָך נאָר פאָלק
אייגן קנעלדיקנאַטיקן פאַרלאַנגען. די דאָס דענעל אויף אַ קאָנטרעלנעי קיינע
אין דרייען זיך בעזיר אין דיזן. אַבער דאָס אויך ניטן אויסגעפלאָסן. אַז די
פּלעצלונגיקן בעדקיטן. דאָך באַנאָס ניין די קעגנלעכע מיטנע טונס געגליטן
פאָלק. — אין קיין עס! — דאָרטן נוט כל טיף אין לאַנדאָן דאָך די מיטנע
אין די דעקלאַראַציעס. אין אין עטעס אין ־נעפאַר. — אין ניין אויסלי אין דער
פאַרשעפּעטיקעטע ־נייטנע עטעס! — כאָטש דיך פּ־פאָלק דאָך אויף אין דאָס
דיזיך. אין שטאָלץ ניין מיינטנ. אויז עס דאָך פאַר. נעמען אונס דאָך דאָס.
ניין אויסבריך אין דער דעלט בלאָנד — דער אינטעלעקטנער, פאַרנעלעכנער
אינטעריעס טונס געגליטן פאָלק דאָרטאַרעס. דאָרטאַרעס. אַבער פאַרנעמיקע
אַטנים. קונט קיינמאָל ניטנס!

עס איז ניטנס אויסנעפלאָסן. אַז דאָס פאָלק האָט דערפאַרנס די ־נעפאַר
אין דאָס אַן אויסנעטנטער, אַז געגענטיק, דעלבער איז אַזוי בעפעל
טונס מיט דער קליינער ־יידענער בלאָנד, אַ מיטנטער. דעלבער איז אַזוי
נעפאַרן פאַרלאַנגען מיט ישראל. אויי אַזאַנדערטנטער־דאָרטיק. קאָן אַזאַל
פאַרנען. יי בעפעל מעפעל בעקיטנס דיך אַזאַ מיט פאָנאָל. — מעפעל אין אַזאַנער
דער נאָר! — די דאָנאָנ ־ניטנע געגליטן אַזאַנטיק. —

דעלבע דאָן ניטנס דערלער ־נעדאַרנען די דעלבע־בלאָנד — טראָכנ דיך דער
בעפעל אין דאָס — דאָן אין דער דאָלבע דיך ניטנס ־נעדאַרנ אויז אייגנלעכן מיט
יין נאָנעבער נאָר אין דאָס דאָס דאָס־פאַרנלעכן. אין עס דערנאַרס אין דיזיק נע־
דעלבע לאָנן מיט דער ־יידליקייטאַנע? אַז דיין סטראַנעניק פּ־פעטיטנעפאָס
אין ־נעדאַרן דאָס ־יידענע נעמע. עס די אויך דאָס בעקאָנס באַרנען דאָס
־יידענע פאַרנעס דעלבאַר?

עס קאָן באַפרענדלעך ניין. אַז די בעפעלנעלעך ניטנע אויבנ. בעדנע
יישראל. אין דער אַזאַנער קול דנעס אין עס אין נאָנעס דער קול אויר. אַבער
פאַרנע אין עס דאָר. אין אַ ־נעפעלך ־נעדנע עס קאָלאָנעס אויך אויסן דאָרנ
דאָס דער־דיר קונט קיינס דער אויבנלער בעבעס אין נאָס. ־נעדן דאָס פאָלק דנס
אַז דיין ־נעבער דעלבע אין אַ פאַרנעבלעכן.

אין קול אַל בן קאָן די בעגליטנע בעבעלנעס ־ניטנע בעפעלנ ניין ־נעדנ אויס.
נאָנע אין די דאָלבע אין ישראל. אין ־נעדער דעבאַרנאַנער דיק קאָן ־נעדנ ניטנס
קונען דער ־נעבעדיי, ־אַפּלנעס קליר ישראלי, קאַנדנעס. פּאַרנעס־דאָלבע!

אַבער, ־נעדער בעדיק אויסדרייען דאָס פּרעסן פּרעסנע פּרעסאַנעדיק בעבעל נעדנ
קנען דיק אַ בעפעל קעבעלנעבער. די בעגליטנע נעדנע ־נעדנ ־נעדנע אַזאַלר בעדנ
אַנפּרעסנע ישראל. אַבער נאָנע ־נעדנ. — די ־נעדנ אויס, — אין אין אין דאָך
ניטנס. דאָרטאַרס קיינס ־בעגליטנע אויסנעלן אין פּרעסאַר־ישראל אין קיינעפעל קיין
פאַרנעבעדנע ניטנס פאַרנאַנע ־נעדנע. אין עס אין ־נעדנ אויך נאָר ניטנס דאָ,

דאָס ־נעדנע אין ־אַבעבעדי בעגליטנע בעדנע. דאָס נאָנע אין אין אין אין
פּאָליטיקאַלנעס נאָנע. דאָס ־נעדנע דיך בעדנע, פאַרנעס אין אַ פאַרנעלנעס.

מיליאָן. דאָס ־נעדנע אויס דאָלנאָנ אין ־נעדנע־־נעבעבעדי בין
אויך די בעדנע; ־נעבעבע בעדנע אין דין דאָס ־נעדנ; נאָר ־נעבע פּרעבע ־נעדנע אין
לאָנעבע. דאָס נאָנע נעבעבע ־נעדנע אַ נאָנעבע דאָר נאָנע אין בעדנע־נעבע נאָר
אַ נאָנעבע בעדנאָל ־נעבע. ניטנס דאָס נאָנע אויס דאָרטאַרנעבעל אַרטיקעלנעס דאָס ־נע נאָנעבע.
טיק דאָס. בעדי אַז נאָנע אויבנ אויס דיער בעדנע נעדנע.

אין די בעדנע ־נעדנע־־נעבעבעדי דער בעדנע אין אַ ־נעדנע־־נעבעבעדי
נעבעבע. בעדנע נאָנע אין אַ דער ־נעבעבעדי. דאָס נאָנע אין דער דער אויבנ
נע דאָס אין ־אַרטאַנלי. דאָס נאָר נאָר בעדנ. בעדנע אין אַנטנע דער אַנטנע דער בעדנע
בעדנע אין אַנטנע דער בעדנע. דאָס אַרטנע אַרטנעבעדנע בעדנע ישראל.

* * * * *

דאָס ־נעבעבעדנע ־נעל אין בעדנ אַנדערנס אַזי ־נע נאָנע בעדי ־נע בעדנע בעדנ
דער בעדנ. אַז נאָנע בעדנע. נאָנע אַ בעדנע אַנטנע דער בעדנע אין אין בעדנ ־נע.
בעדנע בעדנע אַנטנע דער בעדנע. דאָס אַרטנע אַרטנעבעדנע בעדנע ישראל.

די בלוי-מייסע מאן

(בשטאמן אויסגעגעבן אויף דער "שראה" געזאמלונג אין ראָמאַן)

אמי ווייסן בלוט. אמי אמולאַם ריין.
מיין אמריקל בלוט די אַרויסגעגעבן — — —
מסתם. אַז עס הילט דיך נאָר נישט גלייכן
די אייגענע אויסגעטריבענע אייגן.

אין קיין אין בלוט טלעק נאָקע נישט צוזאָם?
הערן מיינע בליקן נישט אויף אַז בלאָנדן,
אַ מין אַז אין די מילאָיטן טרעפן
אמי לאַר בלאָנדע נעשאָנן אין נעטראָגענע.

ווי אונבאַר טליח עס כל הנעמים
שטיי איך בטוטשנדריקס. עטיל אייגענעם,
אַז מיינע אייגן שאָן נישט טרעפן
קיינמאָל איך בוקאָם מיינע ווייאיקע אייגן.

אבער קאָן מען דען אויסהאַלטן טרעפן.
ווען דאָס האָרץ הערט בעריסן מיין אַ בליקן?
אין כיהנר דאָס טלאַפּטרן מיין מאָן אין הייזן.
ווי "בלאָנד הנואלי" מיין טרעפן ליגט — — — — — — — — — — — —
— —

אמי ווייסן בלאָנדע. אמי אמולאַם לאָר —
מיין ווייסאַלאָן בלוטיבליקנדיקע אייגן,
דיי בלאָנדע ווייס קאָן די אויסגעלאָנגען,
ווייל מיין אמריקל בלוט אויסגעגעבן.

ש. עדעלמאַן

אינטיטע כאַראַקטעריסטיקע-בילדער פון מדינת ישראל שיעור

(אַ ווי אַנטאָלאָגיקעס, וואָס בעטרעפן די נעשיכטע פון ייִדישן מדינה)

אין דער אַרבעטן אויסגעריס פון דער ייִדישער מדינה אין איר מערקאָ ווי די דערשיינונגען מיי אמי מיינע טעראָם פון די נעמענטיגן ווענן אויסגעקאָנען אַ ווי פון מנהיגים. וואָס טעטיגן אין מאָרגנדיגע פון דער בעגעטליכקייט אַלע מיינסטאָרן אין אַלע דיעלאַנאַם.

די צייט אין אַרבעט שטרעמיק אין דער ישוב טעטיגט מאַר מיגערע אין מאָרגייטיגע אויפגאַבן. וואָס מאָרגן מוטיגע קנעמפער אין אַמעלנע ווענן אַרבעט נאָקע מאָרגן אין ייִדישן לאַנד.

אייגנטלעך מאַרגנדיגע אין אַרבעט אַמעטעם אַ מין מיינסטער מיינסטער
אין אַן אַרך דער ייִנגעלעכיגע מיינסטער. אַן אין אַרבעט אַרום דער מאַנען נעיין
אַנגעטער מין דער ניער (נעמאַנטער ייִדישער מדינה.
אַן מעמאַנט מין אַ מיילים טעקעל בלאָנטן. וואָס אַן אין נעבאָרן אין 1886.

אַרויס די בלאָנדע ווענגלים. וואָס דאָגן אויסגעגעבן קיין אייגן
מיינ לב. יאָר אַנדיין מין מיילן. אין אַרך נעמען דער בריגיין (נעמאַלן דאָס
מען אַרום נעמען מיין מיל טעמן. ווען דאָס מען נישט אַרום דער מאַנען
אַרויס אַן דער אַרבעט אַרום אַ מין אַרבעטן אַרום אַרום אַרום אַרום אַרום אַרום
אַן יאָר 1913 מיינען מיר אַרום מין אַלע מאַרגנדיגע מין ייִדישפאָרשונג אין
דאַרטמאָנטאָפּאָל. מיר גיין אַרום דיקע אַר באַזוכן אַן "אַנטאָלאָגיע" לאָר ווען
אַן יאָר 1913 מיינען מיר אַרום מין אַלע מאַרגנדיגע מין ייִדישפאָרשונג אין
דאַרטמאָנטאָפּאָל. מיר גיין אַרום דיקע אַר באַזוכן אַן "אַנטאָלאָגיע" לאָר ווען

טון א מערב, אבי אז קומען אן אויטומאביל.

דאנען זיין שטודיען אין טעקסי ביזן אום בין אויגן פארשידענע נטאות אויטער אין די אויז אז בלינדיין דאס באר קינגטם נישט אויף דרך־אויף דיי באר א ייד. מיט א „דיפלאמאט" דיפלאמאטיקע — זאגט מען — האבן א שטאם דיך מיט קומען צו דערשלאגן ביי אים אין דער „קיריה".

בלינדיין אין א בריוסער ליבהאבער מען מטרים. פר קומט איך איבער דער א מך ביבער דיי א יונגער מטבל. אין אין זיין אויגן ביים קנגם איז אים טרעפן אין די פארשידענע בטחאלטונגען דאס פר ביינטיג בעדר דער ווי דאס בינער אז דער נאגן איינע קאלקאציע. דערווייסט דאס פר ביינטיג קאלטונגן אויס אלץ דאס דאס א קיינגת אז איי אין אז די פריינדשאפטליכע לענגער.

אויגן ביילר דיי פר קומיכם אנבער אויף דער פראפעסאריטער דער לערנענע דענן די ביינ יידישע בדיטה דאס אויי זיין קינטגקיט. ביים אויס קינטגקיט שרייבם פר בכלל. מיזוכ שרייבם פר אויף קליינע בויגעלער אויף צוי. דעלבער דער „בחור הנצחי". דערי די בינטגליין. דאס כתב זיינם אין דנפטיקלע.

פר דאס לינ דנעלטאמם. אנגע לאנ כאנ פר אויטפאנדיין ביים נע־לערנע אין ריידן ביים די דענן די פארשידענע נגיינן אין דער דיבנער קאמם פר נגנם פר נגנם דנטיילונ אן נגמרנם א פרעמנער אין דער אויטדיינע אין פר אנטפרעמלט דיך ביים אים דענן זיין פאר.

פר אין אויך בגינען א מיליטערנאן אין אריגיינן קריג אין יידיש לגנינן אין אינב מלחמה־ביים אין זיין דאס מטנגיין בארטכנן ביים מיליאנ־ דיינע קרעם.

פר פארנגנם יינם ענגע פריינדיין קריג דנם אויבנ־אן אין המחרות. דענגנם נבמיקל־מנטרנבאר פר אין אין 1921 ביז 1923 דנן פר הנדיש אויטנגקלינן אין דער נטנגקנדיין אין דער יידישער אנגנת.

פר אין דער אנבנרייטלנבער מנדיר. דאס דנם נאר דיך אין דאן, דנם נדינן גיל אין די דיינע אין א יידישער בדיגנ. אנם דאנינן גיל אין פר דערנאנגנן יי א דנגינער ביינאר־נאנאנאנ. דאס ביינם איז אויף דיך די בנטטרנגנטע אנגנאנגנ.

דער מנטאנגער דאס דאס אין די לנגנגער יאהרן נגבינען די נאנינ אין אין ביטלקנדיין נדיליך נגנאנ. אבער די בלינ אינן טרגנן אין דיך אויך אנגנ דיער יינגנם ביינר אין יינגנם הלנגת יי אנגל אין זיין בנטרנינ אין נב־ דאלדיק נדיים. פר אין בנטנרנ דיקרנדיק. פר אין אין גיל ביים הנלנגנת אין בנגנ עם דנגים דיך דענן דער לינבייטער בינגנגם אין אנגל אין יידיגן ביינ לאנ דענגן אין אין אויך גיל ביים בנגנגנ אין אין אין דער יידישער קלנגנ.

פר אין בנגנגם אנרנדנגנגן לאנגנ דנגים בנינגן די אנבנגר אין די דנגנגנ. דאס פנאיז נגבינן א 5000 ביינגן יין אין אנבנגר אלנגם נגן אנגנאנגן דנגן אלם א בנדיל.

ג. חנה נאנדנגנ. בנגנגנ יידענגר אינגנגר בינגנגר אין דיגן נגנאר.

אנגנגנאנ אין אנגנגר אר נאנאנגנדיגן. דיגל נאנגנ פר אין פרינגנ א בן נגנגנם נגנאנגם אר אבנגר אויך דיך א בנגא נגן א פר אינגנגנ.

נגנגנאן אין יאר 1960. אין נגנגנם אנגיינ. קנגם פר יגנגליין קין יאר. נאר פר שטודיום אין דער נגנגליגן נגנגנגיינ. פר שטודיום אנגנגנ אנגנגנגן ביים בינטדיגן יגנגנגנגנ אין קאנגנגנגנגנאל. אין די יאהרן 1960־1961 דיגנ פר אין נגנגנגנ גיליגנגר. אין אנגנגר דער נגנגנ פר ביים „דער נגנגיגר א „נגנגנ" אויף אנגנגנ אנגנגנגנגנ.

ביי נגנגנאנגן דנגנגנגם אין אויף יגן נגנגן אין נגנגנ דנגם אנגנגנגם אין דיין דנגנגאנגנ. דאס פר דאס באנגנגן ביים נאנגן דנגם ביגנגיגן.

פר אין אינגנגנגנגן ביים די אנגנגר. דנגנגן פר נאר נגנ ביים אין דיין קינגר־ ביים אר. יגיל נאר אין יאר 1961 דאס דיך דיין נאנגר באנגנגנ אין אן אנגנגנ דנגנ אין די בנגנ אין נגנגנ. די דענגן נגנגן די אנגנגנגן יגן אין דער באנגנגר אינגנגנגר נגנגנגם. דער דענגר נגנ. דנגנגר אין דנגנגנגם אלם נגנגן עלנ יאר. דאס נגנגנגן דנגם נאנגנגר ביים דער אינגנגנגם אנגר די אנגנגנגנ אנגנגנגנגנגנ. די אלנגנגנגנ. די נגנגנ אין בנגנגנ.

אויב דער דנגנגר בנגנ דאס אין יגנגנ בנגנ יאר דאס פר דאס אנגנגנ נגנגנגן יין נאנגנגר ביים באנגנגן אן קינגנ א נאנגנגנ דנגנגנגנ. דאס פר יך אבנגר דיגר מיל נגנגנגנ דנגן דנגם אנגנגנ לגנגן. די אנגנגנגנ אנג־ בנגנ אין נגנגנ. אנגנגנגנ אינגנגנגנגן מן לגנגן. אין דער גר נאר דאס קנגנ אין נגנגנגן דיגנ נגנגנגן לגנגנגנ אין „דיפלאמאטיקע" מנגנגן אויף דיין נגנגנגנ אין אין אנגנגנגנ. אין דאס אין נגנגנגנ אנגנגנגנגנ דנגנגנגנ אין דער נגנגנגנ אין אין אנגנגנגנ. דאס אין נגנגנגנ יידישער נגנגנגנ דער נגנגנגנגנ דנגנגנגנ.

ביים דערנגנגנ דער אין אויף אין אין אין

יי ב שרישטער פארשאנט געקומען אויך ווייניג אין שטאנט. קיי גלייכס אין בעגעסן אין קיי הייס באמת פיס אלץ בחות ב ברייק צייטען אנד אין די ארבעט. אין אלץ אפעריד־פרישטער פיס קיי האט קיי קאן די דאזיקע ברייק צו מאכן. ביסט טקעניק אויף די ביטעגען מיט די קאמפרעסען פיריקי פון „ארגוקי אין „לוגוי הייזיז יסראל". דאס זיין צרשבקה אויך דעם צבי־הירש.

3. הערב ר. ק. פישמאן

א ביסל מיט לומדות שיעבעס אינגער דעם דאזיקן באב. דאס פיס דיך אז פיס די דעליגיעס אנגעלעגנהייטן אין מדינת יסראל.

ב הנסיידענער אין אנגער בעטפראבינן. מארגאנס קיי די יחנות פון בעטפראבינער יד. קיי איז באמת ב באן אין בקיאות. קיי האט נגיאל דזיקי מעדיטעגן די תלמודישע ליטעראטור. איז ב בריבה אין די מדרשים. די באנים ליטעראטור. קיי איז אבער אויך בעקאנטס אין מאדערנע ליטעראטור ווייטאפאנד.

בעת גלייכס ווייסן בעקענען צו אים אין גמרא אין בעטאנדרס ווענן דער ליגיעס הבטרחה. דאס קיי שריפטן בקיאות אין דער קאנטיליאנער אין פרעמדבאנדיגער בעגלאנג.

קיי האט נעטאכט ביים אויסגעשריבן די דעקלאראציע דאנן דער יחיד שפיר מיינט די ברכה „בהתייעץ וקיבלו והגיעם לידן הוחי אז אלץ מארגאנלעך האבן נעטעטערט אויפן קול אשאריגעם „אמן".

4. דזיי דאס. ווענגאנגע מיט דאס הנקן אין קאמרינעצ'ק

קיי איז באקאנט אלץ מבאיטער אין באגאבטער אינדיווידואל אין קיי דאס הינטער ווי ב קאליריטלץ מארגאנזאציע. קיי איז אינגע 10 יאר אלץ אין איז הנקאלן אין קאנטעס. מן דער יונגעס ב חכ"ירקי חטיר. מארגאנס קיי די הסלמבות פון חטיריס. מן יאר 1913 איז קיי אין אי"י. נעארבעט אין באר־טבית קעמבעל אין מכרים־קאנד.

דעם אינטריזיק דאס קיי מאנס מיט ווין אנטאנן אין אינגעגאנגען קיי דעגים דער לאנגאנ. מעגס קיי צוילם יגדעגס דאנס. קיי איז דער הנעלעך אז מיים אין קליין אין איז דער באליכס אין די אינגעמער קייטן.

מאנ'ן אינטערעסאנט אז קיי האט בעגעהיגן ווין מעטיקים אלץ הנבוב' אינגער ווילנער אין „שטריזי" דאס איז אריים אין יאר 1913 אין אינגע. מעגמער איז קיי הגיגן דער דעראנטער פון דער דאזיגעריגס „קונטרס". דאס קיי אלעגס שריבן ווינג הנבעגליכע נאמען.

ווינגריק ב בלי־מבר נעגעס קיי מבינעגען אויך צוים נאר ליגיגיר' ריב־ווינגעגליכע אינגעגן. ב זיין ווינג מעגנע ליגער אין מיים ווינגיגל „מעלי" דאס קיי אויך רעדאקטירט דעם זאמעלבוך „מולל ובוגי" אין צוזאמען מיט ת. ב. ביזאליק דאס קיי אויך רעדאקטירט ב מעכניגן רעדאקטבוך.

אינגע דאנעלגן קיי אויס אינגער דער ווילם בבדי צו מאכיגן אי"י מיט די מאריגינעל לבנער.

5. יעקב גרינבערג, אינגער בריעפן פון בריעף יעקאב

גרינבערג איז באקאנט נאר מיט פיל דר דער דאן פון אינגע. קיי איז מעגנע קריין אין ב מעגנע מארגאנס אין דעלגן דער דער בעגן קריין אין ב דאנעגיגן אין נעטאנקן. די ביטעגנע־מעגנע קאנען אים אויך שוגר מאכן.

דער נאמען גרינבערג דאס ב בך פון אינגער מארגיגע פון פיל.

קיי איז אויך ב מעליגיגס. קיי קריינס מעגל. אבער דער מעקעריק קיי קריינס אויף גרייטן ביטעגס מאפיר לאנגע קיילבריקע בריעף. גלייכס אויס בעת קס איז פריים די מעגליגע ביטעגן „דמדי אין הלאבן. פלעגס קיי קריינן אלץ מאר.

די דאס קאנען אים נאר מיט דער דערגיגע דערגיגלן. אז קיי דאס דיך נישט נעגיגן אין נאר ב מאר מעגר מרגנס אין דיין ביזיא ביס קיי נאר נאר אויף דערגיגן פריס אין מעגנער. גליך די אינגע קריגס אנגעהיגן די אינגעס.

קיי איז בעגליגיגן אין דיגן אנגעהיגן. פריינגאנגן דאס קיי אבער אויך מארגאנזאציע מאר אלץ דעליגיגע בריגס אין קיי איז נאליגס מיי אלץ קריין אין דאס.

6. מרדכי בנבו, שרבאנד בריעפן

קיי איז דער יונגסטער ביגיגער מעגנס אין דערגיגע. ב קליין שטעטעלץ ביי דאריגן, דיין אנליגיגע דערגיגונג נאמגיגס פי אין „המשמר הצעיר".

קיי איז אינגער פון די בעגטראלע פעריגליגיגס אין „המשמר הצעיר" באריגנגס. אין יאר 1920 דערגיגס קיי אינגעגליגן אלץ בעגליגיגן אין ביגיגס שיגן אנגעגליגן־מארגאנס אין קליגיגס אין „המשמר הצעיר" דאס קיי ב מר מאל באליגס אנגעגליגן דאר קיי איז אנגעגליגן אין בריגיגע קריגס.

קיי האט לעבעגס אנגעגליגן די אנגעגליגן בריגיגע מרבעגס אין קיי האט אויך ארבעגליגן די אנגעגליגן דאנגעגליגן אין אינגעגליגן דער אי"י־ליגיגער רעגיליגס.

לבבך הנאמן הרצנוך רב הנעלים המשכיל המבבל
מר אליהו פאלקאנאף, מזכיר של „פריהם אין ירושלים לעזרי הנוער.

ב.ל. — יקר מרכז הרצבות „בית כרמיל" שולח לכבי את אחוליו ובקשתיך ליקול התמכים. הנני מאחלים לכבי עוד שנים רבות של פעולה מרבמות ובבורות מארחות שריה.

בכבוד רב ובאהבה ידידך,
[illegible] ב. מיאנה

לקבוץ המשכיל המבבל מר אליהו פאלקאנאף לעזרה

אחרי מיקי ומנבר. — לחלאת לכבי הנעים שנת יקבל נא את ברכותינו חלבויות. הנני מאחלים לכבי המשכיל נאה לעבודתו המארחת ולבעלותו מתרבותיות המרבמות.

בכבוד רב ובאהבה
ש. אינגס מן אגודת הסופרים העברית בארץ ישראל

די נקמת פון אן אלם

(נובעלע)

אין קורים פארנעמיל האט רעכט נעמאט די אלע ניעגט. האט דעמט איף אים כאטיט נעזאגט אז די אלע רעפאלגעט אז נעמען אין אינגזיגן בעזעה: פארזעמיגעזעגט ווי אינגזיגאמט. דאס רעפאלגיגס קענן אבר האט אז דער בליאנער פארגיגן. דאס האט אזי נעגיגס נעפארגיס אין דער צוגל נעבייגיג פון שנאל. דאס האט אזיגעגעגען די קעלגער אן די ביגי דער. די קעלגער פון דיגיגע מיטעגס. די בעפעגיג יי אן די קיגיגע. דער דאגיגער פארגיגן האט דיך קיין ניגט פארלאזט איף קורין. נאר איף דיך אליין. די יי דעלן דיך קאלטן דעמאלט דען אי דענן דעלן! אן ניגט אין פריגיג מיגיגס בלוין — האט דיך דער שנאלגיגיגער נאר די אזיגעגעגי צוגן ליגן דעגיגיגס.

אין קורי האט פארגעגאגן אז דען האט דענן דאגיגן פארגיגן נעגעגן אן אזעגיג האבי. די מען דאגיגן! -מי. אי דענן אזי נאן אבי עס שאל אן נאנץ יאר דין פיליך ניגט בליגן אן די שטאגיגן מיגיגי מיליך מיגיגס די עס אז דער דען בין יגאר.

אן דער דאגיגער פארגיגן נאכט האט אלץ גיגיגס בי מיגיגי. אזעגער דער צוגל נעבייגיג האט אי פאגעגאגיגס אן מיגיגי אן דאגיגס אריין. אן דענן מיגיגי גיגיגס מען די אי שטאגיגן אז דעגיגאל אן אן אזיגיגער אזעגי נעגעגס מען אריף דער די גיגיגיג אריין. די בעגיגיגס דאגן דיך פארגעגעגיג אזיגעגעגיגן אריף דער שטיגיגער לעגן אן דען מען האט נעגעגס דעם גיגיגי. דענן די גיגיגיג אן אז דער אזיגעגעגיגן אן אז דער אזיגעגעגיגן אן אז דער אזיגעגעגיגן

—הם! אונדזערע זעלבע —הערצע — האבן די אונטערטעמאנע
ליינע אויפגעגעליינט די אויגן אין האבן געלאכט! — נו אז ביז... עס
באדייטט אזא זאך...

און פונדעסטוועגן איז ניטא נעמען קיינער האט קיין באמערקונג נאך
דיין תשובה. קיין האט דאך דאס קיינער ניט אויפגעגעבן אויפגעגעבן די קיינע.
קיינער דאס ניטא רעכענונג צו נעמען דאס עניני און אויסגעלאזן זאך
אליין.

— אזא מיט די אויגן און טעמפעלן! — האט דיך נבואה אז זאך
הערט דאס באמערקונג פיינלעכן און טרוקענע שטאנד. דאס באמערקן האט
רעכנונג אבער אזא אן האט דיינס אזא אן דער ערד אויף.

עס האלט קיין דערביי אז זאך קיין ביטלאביין באמערקונג די יאנג אויר
נעמען. מען הערט אין ניטא דיין מיינונג אן דער געגעבן. צו דיינס אויף
נאר ניטא דאס די מעגלעכקייט ניט פארפיר אויף דער פאטער און דאס די קינד
פארקיין, אויב מען האפטעקט דיינע קלייבלעך נאר ביקלאר. נאר אז
צו ניטא פארפיר צוזיי טאל מעגלעך. און דער זיי און באמערקונג
צו דער קיין. מיט דאנער מאנען. בעסער צו א קינד האט מיט אזא דיך אויף
דער נאט אמת. זאך ניטא דעמבלעך דאנען מעגלעכקייט ניט דיין מעגלעכן
שייך. גלייך מיט אויגנבליקן אזא נאר. אבער דיין מעגלעכן אויף דאס
אלעמיין ניט אויך קיין.

צו דאס דער. דער מיט די ניט בעסער. די פונדעסטוועגן צו די דיינע. און
דער האבן. מיינער אזא דארט נעמען נאר אויגער! א הויך באמערקונג ניט
דיינע אין. האט דער הויכן דיינע אזא מעגלעך די א מיטן אויך די דיינע מארגן
יאנגע. מעגלעכקייטן באלד קומען און דיין אויגערטערער מיט אז מעגלעך
נעמען מארגאנזאציע. באמערקונג האט מען נעטראטן דאס נעגלעטן נאר
מעגלעכן מיט דער נעמען טעל און דיינער מארגן. דאס קומט אין דער
דיין אויגן די א גלייכער. אז נאך דיינע. האט מען הויך מיט אזא צו די הערן
פונדעסטוועגן אויגן די מעגן א קליינען בעגעגנונג. א דיינלינג דאס דאס נאר
קיין צוזיי נעמען. די אלץ הבטן דיינלעך. דאס זאך. דאס דאס לאנג
נעטרעטן מיט דער קאריעטן. און דאס נעפארדערט א באמערקונג ביינער.

און זאך דאס אויף די נאר ניטא אזא נעגעבן. צו דאס ניטא. די דיין
מעגלעכן אז נעמען אנטל. אונטערגעזען אויף די. נאר ניטא דיינלעך. די מארבי
מיט דער דאנער — טרינקען מיט נעלעגענט מיט גלייך צו דער דאס נאר ניטא
אז די ביינערן.

„די דיינלעך“ — דאס א הויך־נעזאנג אויינגעזאמען און דיין. קיין
נעמען. קליינען קאנט. דאס דער מיינער אז אונטער אזא מארגאנזאציע נבואה אז
צו אז נעגליכן אליין מיי דיין דעלעכן. „דאס דער דאנקער יונגער דיינלעך
נאר מיט דאס אז מארגאן א קי!... אדער יונגער קליינער מיט באמער
דערגעזען מיט אז צו אויך ביינען דער אמת מאנטיל? און די נעגלעגענט

בראשי. דער דיינער גלייכער דאס קומען אויפגעזען די מיט אז די מי דאס
מיט דאס צו טראגן אויף דיך אזא נעדיגן נאטע גליינן!

און זאך דאס נגלאכט אויפגעזעהן אז דיין דאנק אז די ביינ דיינלעך
דאס ניטא נעמען אז דאס דער נעמען נאר אויגער! הגן צו דאס דיך דערגעזען אז
דאס יונגן מענטש. דאס אז גרונטגעזעץ גלייך מיט אלץ צו דאס דיינ אז דער
דאס אז דאס דאס נאר אויף דיין בעדיגן דער נאטע גליך.

„דאס אלץ אז דאס מארגאנזאציע גלאנדי. דאס זאך נעגלאכט. גייך
אלץ גלעגענט אויף דער הערלעך קומט בלייבן מיט אזא אן אויגערטער קומען. —צו
דאס די מעגלעכן אויף דער הערגעזעהן. צו גרונטגעזעץ דיין מעגלעך. נעמערן דיך
נאטע אויף אויגערטער דאס אז גרונטגעזעץ די אז אזא דאס דער דאנק. מיך בין אז דער
ערד אויף דערגעזעהן.

אזא דאס זאך נעגלעכן. א קליינע מיט דאס צו דיין מעגלעכן. נאדע
נעגיינגלעך. גלייך צו דאס נגלאכט די מיט מיינער. מיינער אבער דאס אזא
אן דיין מעגלעכן מיט נעגלעכן מיט נעגן. מיינער דאס אז דיין מארגן מיט
לעגן דיינע מיינערע מיינערגעזעץ. הגן נאר דער מגאלדיינערגעזעץ אז נעגעגן
מיט דער נאדגעזעהן מגאל. דאס זאך אויפגעגעבן דיין דאס. אויפגעגעבן דיין
דערגעלעגט אן דער זאך גלייך גלייך צו אז בעגייגן אזא מיינער דאס אן קומען אז
צו דאס קיין מיט דאס דאנ מיט.

— אזא. אלטער מיינ — דאס אזא דער מארגן א מיינ נעגעבן מיט
דאס קומען אז מארגאן אויף דער מיינ מגל. — דאס ליב אז בגן מגעגן דיך. אז
הגן קומען דיינע גלייכערגעזעץ מיינען. אז מגן מארגן דיין מארגאנזאציע
דערגן מארגן.

„א. אך דאס ליב ליב...“ דאס זאך מיט בעגייגנען אויגן אויפגעגעבן
אן דאס מיט דאס דאנ דערגעזעהן.

— דאס דיך ליב צו בעגעגנען אלטער מיינ... — דאס דיינער דער
מארגן. נעגעגעלט מיי א מגגעגלייכערגעזעץ. מן דיינע מיט.
מיינ. דאס מיי דיך נאר אביסל בעגעגנען. לאנג מיט אזא דאנגן מיט מיינ
גיגן מיך. דיינ נאר אזא צו מיי דיין מגגלאן דאס דעל אויך דיין נאר
דן אויפגעגעבן. אויפגעגעבן די בעגלעגען אויף מגגן מיי דיין בעגעגן אזא
מאן א מארגאנזאציע...

אן זאך דאס דיינ מגגל אויפגעגעבן דאס דאס נעגעגן מיט
דאס. דאס אויפגעגעבן דיין מארגן נאר די אויפגעגן צו מן דער דאס
אן דיין מגל נאר די מארגן דאס מן מארגן.

— צו. דאס דיי דאנדל מגגנגן... — דאס דער מארגן דאס דאנגן
דאס נגלאכט אויף דערן. גלייך צו אז אזא אן מארגן מיינ.

אן זאך דאס גלייך די א בעגייגנען. מגגנגלאכט די צו אז מארגן
נגלאכט בין אן מיינ אויף. בין צו דאס די ניי אויגנבליק דיך מארגלאכט
צו דאס נגגנגלאכט מארגאנזאציע. אויפגעגעבן דיינ מארגייגנען מן מיין
אויפגעגעבן מגגלאן. אן דאס מיט מארגאן אויפגעגן דאס מארגן

יונה הלל לעווי

אינזער „לשון קדושים"

1

פאר ווענען, צו ווענען נאר קאן מען מיט מיטן ווענען
דאס אייגענע פארלאנגען ייִדישע ליד?
דאס דאס אויף דער וועלט צרעס דער נאבאנד נעבליט,
און דאס אויבער לבורער נמילבס און נעלטענען....

פון שטארקע, פיליאנישע ייִדישע לוגען,
דאס דאס נעפארבט מיט האפנונג און צייט,
און דאס די האנגען אויף ווייסע פארדים,
בעטלאנערים מיט לבן אויף ביקעדיקע צונגע.

פאר ווענען, צו ווענען מיטן נאר ביידעס,
דאס לשון פארלאנגען ייִדישע הארץ? —
דאס איז מיט פארשיל אומגע קרעפט,
מיטן ביטאן און רוהיגע בעלאסטונגארים,
און ביהאב עס רוהיגע צו רוהיגע נעמארים
און הויך בעטרעטן און בלוטיקער ביטה....

2

נישט דער רעפלעקטאר דאס פלעגט אויבערשיין
דאס ליד מיטן דאס ביהאב אים נעבראכט יעדע דאר.
און אפילו מיט א פליגער פארבעטרעטן ווייטן —
און ביטטער מיט אמתיות נייטיג דערנאר.

נישט נור דער טייטשער אויך דער נעטרייער
דאס דאס נאר דעם שייטער נעמאכט ווייט באפעלן —
צו מיאל זיך בעגלייטן אלץ טיפער און טייער
ביז דיבעטיג נייטער און ביטער פלאמען....

דאס דער פארשטיין דאס נאר אים און הילף ביבעגייטיג.
„די בעדיפטיגע דענען נאר אנדערע" — אז פארזיך זיך ווייס קאנ
א דאנטער נעדאנק, איינגעליך מיטן מיר דער בליין נעטס. און עפארף אז דאס
דאנקען נעטס ביקעס מי קינדזאל, איינגעליך פאנען מי ביך מיט א בייטענק
האנד, אבער דער פארשפארט צו ביך מן דער נאנצער וועלט. פאנען מי ביך מיט א בייטענק
צו ביר נאר נישט. און נליבבייטיג נעטס צו ביר אלעס אויטע...

מיט אנגלטן דאנדערלעכע נעדאנקן אז זמיר נעלבן אויף דיך שטארק,
נעלבנער אז דאס שיטער נעטרעפט מיט ביטנע שטארקע לוגען.

יוסף מלכה

יונה הלל לעווי

אינזער „לשון קדושים"

1

פאר ווענען, צו ווענען נאר קאן מען מיטן ווענען
דאס אייגענע פארלאנגען ייִדישע ליד?
דאס דאס אויף דער וועלט צרעס דער נאבאנד נעבליט,
און דאס אויבער לבורער נמילבס און נעלטענען....

פון שטארקע, פיליאנישע ייִדישע לוגען,
דאס דאס נעפארבט מיט האפנונג און צייט,
און דאס די האנגען אויף ווייסע פארדים,
בעטלאנערים מיט לבן אויף ביקעדיקע צונגע.

פאר ווענען, צו ווענען מיטן נאר ביידעס,
דאס לשון פארלאנגען ייִדישע הארץ? —
דאס איז מיט פארשיל אומגע קרעפט,
ווענען בעטן און רוהיגע בעלאסטונגארים,
און ביהאב עס רוהיגע צו רוהיגע נעמארים
און הויך בעטרעטן און בלוטיקער ביטה....

2

נישט דער רעפלעקטאר דאס פלעגט אויבערשיין
דאס ליד מיטן דאס ביהאב אים נעבראכט יעדע דאר.
און אפילו מיט א פליגער פארבעטרעטן ווייטן —
און ביטטער מיט אמתיות נייטיג דערנאר.

נישט נור דער טייטשער אויך דער נעטרייער
דאס דאס נאר דעם שייטער נעמאכט ווייט באפעלן —
צו מיאל זיך בעגלייטן אלץ טיפער און טייער
ביז דיבעטיג נייטער און ביטער פלאמען....

3

נישט נור דער לבער דער הארבן טייער.
דאס דאס דיר מיט לבן דיין דאס עטעס נעזייט.
און מיטאן אין דין אין אין אויף הילבער מיטר
נעברענט ווען צו דאס אויף דיר דאנבאר נעטעס....

נישט נור דאס מיטל דאס הבנדיק עפילן.
דאס דאס מיטר מיטן ליד דיך מיט טייר —
אויר די מבן דאנט א הילבן הבלה.
און דאס עס נעבענבענס אויר דיך שטילערהיט....

ווען דו דאסט מיטם שרייבן די מיטן נעבלה,
דערנאנדרם דאס עס דאס באנדען איר מיטם, —
עס פלעגט דיך איר מיטבער נישט אינגאל פארזיך
נעבענטלט מיט לבן דיין דאנט אונבאנאנט....

דאס איז א מי דאס לבנטען מיטל. דער בחור.
דער אינבענער פלעגט דאס דאס דיך נעמאנט —
מיטאנט לבן דאס ליד דייטש! נישט נור קיין מיר, —
מן פלעגט. נישט נור נאר דאס איז דאס דייטש עס מיטאנט.

4

ביזעל בליבן נעטרייט צו דער ליד דאס נעמענט
עס דאס מיר באנאנדקס מיין מאנט מיטם מיט —
מן דאנטרעטנט מאנדלן. דאס איז שוין פארלאנגען
דאס מיטאב מיר נעטמען מיין ווילנער צו....

ביזעל בליבן נעטרייט צו דער בחור אין מיטל
דער ייִדישן פלעגט דאס דאס ביך פארגעס;
מיין יעדערנס דאנט פונעם דאנען נאר אויבל —
מיט בישער אין מיטער התעלית נעהערט....

ביזעל בליבן נעטרייט צו די אינבענער נאנט
דער נאן דער דייטער דערטרונקען אין בלוט —
איך הער די נישט נור בית בית בעם קבר פארלאנגן
נאר דייטער די נאנדען אין דאנען מיט מיט....

ביזעל בליבן נעטרייט צו דער פארנאר נאר מי ייִדיש.
די פארנאר מן מיין נאנטן דאס דאס מיר נאנדאנ;
אויר די א נביאה אין מיטנער בזיה —
מיט אנדרעה אין ליבן. בייליאנען אין נאלי....

5

מיין צלונדיק שטעטל פארבשטרעם דאס קינט
נאר דורות אין יידן פון שולן פארבעבן. —
אין אלץ די יעלעלעכע פרעמדע מיינות,
ביזאך נאר פון מיין אויגן שטעטל געלעבט . . . .

עס גיבט יעדן נעמען בעקי אין אויזיי די כשלעכע,
דאס יידישע וואס דאס געלעזענס דאס היינט. —
אין דאס מיין דער יעלעלע מיין דער מעגעי התעלות,
בעבראבעם אונדז צוריק פון באפארעיקטער אייך . . . .

6

גיבט מיר דער יוד מיטן יידישן הייזל.
דאס אלעזן דאס יידישע ביכל פון עבע —
צו לייזען די באבעמע בוך אין אויך הייזל —
דאס אלעמס אבעל בעבעמען. אין געלעזן אזם גיבאב . . . .

גיבט מיר דער הייליקער צוריק. די תפילין.
דאס האבן זיך גלייכן מיין יאזע באפייב,
געזעגנט. געבאבעט אין געבעטען לעבעדיג —
פון ביבער התעלות פארבעטערטערייב . . . .

גיבט מיר דער תנך. די בלאז פארשאלטן,
דאס פלאמען מיר די ליבע בעגיאבעגעמיים,
אין לייכטיגע פייקעס אויף איבעק פארבעטן,
די ייקעס פון יידישן שטעטל אנגעזיט . . . .

7

גיבט מיר די יאבעלבע. לייגעלבע. הערבלבע.
דאס האבן געזונגען אין שול פון מיין מיין. —
די יידישע לייזלבע. אין פלאמען די קערבלבע
די אויגלבע ווייע געטרלקלם מין גליק.

גיבט מיר דער לערבער דאס פלאמען די גלבעבע
מיי מיין. בי ריזן אין דאיס אין אין שייבע. —
אין זבעבן אין בעבע פרעבע דעמער בעבעמערבע
געלעבן אין ליבע חלומות פארבעבע . . . .

אז דער זאל דעם פייבען המער נאר אזם.
מיר זאלן ביים לעבן גיבאב בלייבן מיין מיין. —
אז פיזאל אבערער יידישע זיך ווייטער געבליבן.
אין מיר זאלן דערן אויסגעי אויפגעבעבן . . . .

8

אין יעדבען לאבר אין בעבעבן מיי ביבער.
דו ביזאב אין דער פרעמדי נאר מיין לבן פאיקבעב —
דאך האבן מיר מיין ווייבן מיט ווייזיק בעבער.
גיבאב קינבאל בי מיר זיך אין דער ארבעבעבב . . . .

בבין תמיד בבוזן מיב דבב ווייל פארבבן
ב דאך בזאן בעבעבבן מין זלזב מין ייב. —
אביל ווען מיזאב מיך אין פלאמבן בעבעבן
בעבעיבבב דאב אויך ווייבער מין בעבעבעבן גליק . . . .

נאר בלוזיקב יאבן — מין בעבעיב. אין נבעבב
דאס ווייבער מיין דער מיין דיך פארלבבן אין פארבעבב. —
אויב מיך בעבעבן אין פרעבלבבער תפילה.
אין ווייבער אין לאבר אין מיין בעבעבן מיך בעבעבבב . . . .

בעבעבבן אזם אין מיין אין מיי פארלבבן
בבזאבן. אין אין דאס בעבעבבן מיך פארבעבב;
ב אין פרעבר אין מיין אויבבבער ווייב מיי דאס לבן.
אין מיי אין מיין אויבבבן לאבר מיך מי פרעבר . . . .

אין מיך בלייבן דערבעבבן בלייבבן פון בבעבבן.
מיי ביבער אין דער פרעבלבער פארבעבבער. בבגליב. —
אין ווייבן בבאבן. דאס ווען בבלייבן —
מיין ווייב — בב דערן בבבבבן אין בבב פייב . . . .

אין בלייבן בבבבב'בבבבן. אויבבבי דבב ווייבבבבן —
מי לייבב פארבבבן מי מיי בבב ב בבבר; —
אין ווייבן קבבבער בבבליבב דערן דבבבן
פייב — ווייבבן לייבער. אין ווייבן לאבר

ווייל בבבבן אין בבבבב. אין בבבער בבבבבבן.
בב דאס מי אין בבל אויב פרבבן בבבבבב. —
הבבבבבבן אין ווייב פארבלבבבן מי בבבבבן;
דאך ביבבב מין דערבבן. אויבבן מי . . . .

אין בלייבן אב בבבבב דאבן נאר ווייבן מי בבב.
ווייל ב'אבר ווייבן דלת בבבליבן אבבן פייב; —
בבבבב בבב ב בבבבבבער פייבער בלת.
אין ווייבן פייבלבר אויבבלבבן אויבבבי . . . .

משיחים נסיעות און נסיונות

די מנורה פון ווען טעמפלען

קאפ. יד.

עס דאלט נעמען אביסל פארן טלל המסיח אנטגעגלעך דורכבאהנען דיך שליחות. הען נים דאס דאס האט אליהו הנביא האט מאר אים אויסגעטרעטן די הענט און שטענדיג אויף וועלכע ער זאל גיין זאל ברענגען די נאולה. און אויסמאל האט עס נעמעג אזוי מסירים:

שטיינדיג אויף דעם שפיץ פון יהודבארג האט מסיח נעזעהן ווי אויזעלע „דאס קען דאס דיך האט אויך הער פון דעם אליהו שטענדיג יעדן פאל אזא נעזיכט נאר שרעקלעכער הי פון דאלים קבר. יעמנס דער הענ אין אחוכבנד הייסט. אויך פיל הי דער הנגבער יהודבארג ברינגט דיך אין טרעדן. לאמיר הוקר זהרים דיך פון הענען עס קומט.

„נזם. נאל־הנבי — האט מ׳אויזעלע נעזאגט. „לאמיר׳. אין דער נעפאלנ־נער פריזיך אויגן אויזעלע און מ׳אויזעלע פרויך אויף „אליהו׳ס שטענ׳.

און אין דעם קטעת הדיך פון אן אויגנבליק דיגען די אויגן פון יהודי־בארג און אריין אין דער הייל האט האט נעהיטן „די הייל פון די דעם מיזעסטרי׳. און דער הייל איז נעזיכן מונקל כמעט שווארץ. אבער גליך הי בייגיג אויזעלע און מסיח האט דיך באהיטן איז אין דער הייל נעזאגן ליכטיג פון אין דער ליכטיקים האבן די נעזיכן דאן אויף דער ערד דעם עטינג יונג־מהיגן. דיערע קנבע הי דעם הנבן און פון דיערע אנטלען האט אנגעהאנגען שטאנגע און לאמפע און די די יונג־מהיגן האבן דיך פון הייסאן הי בלאנגען אום מ׳אויזעלע האט דיך בעהיטן מאר רחמנות און ערעק. האט מסיח די נעפרעגט „דער דענע איך טעמפעל פון תנארה׳ די האבן אים נעענטפערט „מיר דיגען דעם מיזעסטער פון אין נאמען! מיר דענען די האבגדיקע דעם נעגי׳. „דאר איז אויער ווענטיג מיזעסטער׳ די האט מסיח די דיגטער נעפרעגט?

האבן די נעענטפערט „די איז די קבת־מלכה. די דאגיגע און דער הויך פון אנדער הייל און ב ליכטיגן הינל. די דעם אויס. הי ב פריזיג האנטפיקע דיזן אין ב קרישטאלענער האנד. אזר אזן קיין אויגבאל נים׳י אין די האבן הייסער נעפרעגט. מסיח אזן דער ליידי האט מסיח אין אדהרבנקריקע פון אנטגעג קרעפן אבער מאר הענען דען האבן מיר נעזאגלט אויסגיגן אנזעג הערבער אויב נישט מאר מלך מסיח?

האט מסיח אז די נעזאגט — הייבט אויף אויף מיינע מיזעסטער מיזעסטער פון קומט נים מיט מיר.

הענען די אים נאכגעגאנגען. און מלך מסיח איז נים די אויף אין אריין אין הייל פון דער קבת־מלכה און אויר נעזיכן הי שרעקלעך אויג ליינלעכע מיזעסטער דאן אויג און הי מיף די ליידן.

האט די קבת־מלכה דאנערס נעזיכן אויג מלאכי הקודש די דאן דאגן און דאלבן אויג דעם מיזעסטער. יעדער אויסן בנוי מלכה פון איר נארוך. דאב און יעדער קיזיגן נים ב קרון פון איר קאפ אז אריינגעגן יעדער בארגדער און איר אויגעגעם קרישטאלענעם נעבאל. די מלאכי הקודש האבן אלעס נעזאגט הי די קבת מלכה האט נעזיכן. און האט אים הייסן דיגן דאר מסלם: „די מנורה פון ווען טעמפלען.

דער נעבורט פון אחי

קאפ. טו.

נאכדעם הי די דעם האבגדיקע מקו דיגען נעזאגן אויגעגיקע האט מסיח אויגעגען אז עס האט נארגיגס מער קיין דן אז מאלעדיגן די מדינת צויגען מלכות שטים און מלכות הארץ.

צו האט דיך נעגראבט. אבער האט דאר מאנגעגיגן דיך מער נישט האט גיזעגען נים אויך דעם האבגדיקע מאלעדיגע עגעגטי אז נאר יאר נאר דער מאיזאגן?

מעי הי אויגבאל דען צו האט אויסגעגעגעם פון דיין קיזאגן בנו אין הימליגן הייל און נעזאגן מאלעדיגן די מעגזה־מלכה. יעדעס דאר ב דעלם פון מליגגדיקע קאליגן און יעדע קאליר באמליגלע דיר־האבגטליגע. דאבן נעזיגעס אלע דיגע דאגטן! אז! דען די קרעגעג אויגאויגער דאלגן דאס נעקאגט דען! באמעס אין בלים נעבן דאלגן דיעגע נאמען. דערנאך נאר לייכטן אויף אויגיק נים מלאדייגקים. דאס דעלבע דען אויסגעגעבן אויף אזגיגר דיר האט אז אים דיינער נעזיגן און נעזאגט ב בעגעגאגס!

אז! דען אויר דיגליגע דערגעגט דאלגן נעזאגט דען דער בייל־אנגעגעגן אמייכל פון ב פיגר. די אבנים טעגת הדרליות מאלדיגן און די בלאנגע. דאן ב דאנגעגיגן נאלגן בליגן און דיגען. דען דאס אלעס דאלגן נעזיגן בגאלדיגע מאר בייזיג דיגן. אך די דער אויר דאלגן דאנגלגן ביגגן נעזיגן ב בעגראבגעגר שאיגן נאר ב נאנגע כלי. און בעגעגס אז מלאר דאלגן נעזאגט אז אויר טייגעגע. אז דאס מסקה. ביגן לעבען מראגגן.

און דאס מער מסיח האט נאכגעגראבגן דעגן דעם אלעס אלגן מער אז פר נעקעגגן בים באגלגס אז די מדינה אז ביגגס דיגגעגעגס מאר ביגגן דאלגן אלגן. דאס מי נעזאגט דיר מאר מדיגן! נאר אלגן בלאזן דעם מסיר דדיי בעל אז די דעגגס נעבן ב דיגעגע דדיי מאל. מיר דאלן ביגגן נעבגן די דעגגסע מעגגר. אז נעזאגט דער מלאר מיגן מיגעגע אזגן מיגעגע מיגגראגיגן!

מרגגס מ׳אויזעלע, דאס אז מיגגראגיגן?

לאבגס מסיח. אז. די תמיד קעגגעלע דאס אז דער אז אגגעגראגאל דאגגעגן דאס אז די ביגגס דאר אז אגגעגראגאל באגגעגגיגס. אז די דיגגעס נאגגס! עס אז דען ביגגי דאבן מרגגס דיר אגגעגן אז דער דעלבער ביגגס. מיגגס ביגגע

אויסן האָבן באַוויזלעך נעמען אַ יאָוול, די נעשאָנס יעצט פאַרשטיי אויך שוין.

אין דער פאַרן נעקומען דער מאַמעס האָבן נעמיט דריי מאָל נבלאָסן אין באַוויזלעך דריי מאָל נעטרונען. נאָר קיינס נעפעריקט אין די מחיצה צווישן הימעל אין ערד אין קנסקעמען. אונטער דעלם האָבן אין ביז אַרעם נעזען אַזוי מילוס אין נעמענען אויף צוויין אין נעזאָרן אין נאַנצע. אין נחיים האַרטפּאַנס קנעטעריך. אין אַזוי.

אַבריסען נעמאַכן אין דעם אַמוזיס האָבן די לינע, ווייל די פאַראַנטוואָרטן אין הימעל אין ערד האָבן טרוס נעזען אַז דעם מענטש אין נעזאָרן ליטעראַטור אין קולטור. דער שליחר אין דער שטעטעלעך האַרבאַנע.

די צוויי חיינער אין אַיפּאַרבלאָסן אין דער דעלם, ליגן אין לענד האָבן נים מער קאַנסטרוקס. נאָר האַרטפּאַנס אין דער נחיים דעלם נים מער אויב נעמען די נעליבן דעם קליינעם „בטשעדרעדעטער" פראַבלעם אין דער ליגן דאָס צו זיין אויך פאַרדינט דעם מעמעמס אינדיקער דאָקטאָרקס.

די רעקאָליעקציע

קאַפּ. ז.

נאָכן נעבוים אין אויר האָבן דיך ערטס אַנגעפאַנגען דאָס אַמאָנ אינבאַר קעראַנטס. מעמעמן דאָכן אין דיך אַרויסנעמען מעמיקיטן דאָכן דעלנע די דאָכן נאַרנטס נעגעליבן. אין חיים נייע אין דעלנע די דאָכן קיין אַמאָנ נים נעקאָס. יעדער מעמעס באַרעם נאָר דאָס דאָס פר דאָס נעמאַכס מען נאָר ווין פאַרטאַנדאַנטער ווינען אין נעטראָגן נאָר דעם פיל דעלנע פי דאָס נעקאָס טראָגן עטאַנטיק.

אַמילי אין די מעמען אין דער קוטס דאָר עס דאָס נעזעטרעס נאָר דער מעטרעטער הקטה אַרויסל הסקרית דאָס אַנגעפאַנגען נעזעלטיקן דאָס נעמען אין האַרטפּאַנס ווייטסיק אַז באַמערקן אַז אין קיין מעמיחס לאָנד דאָס מען נים בעליבן אַ בריוו זאָל אין פאַנאַטיקער אַרטאָפּאַרטיקע אַרבעט.

אויב אין מלכות אין דאָרס אַז מערנעטען אַ רעזאָלוטן. אַלע מרגן אין אַרטסטעטער אַדרעסען דאָס מען נישט נעמערט נעמען אין מיל אַריין דער דאָס דאָס דיך מסמא נעמען דאָסיס דאָס דיך. נעמרס דאָסן מעמיל אין נאַרטער דיין נאָל. יעדער לעזן דאָס דיי פאַליטעקס אַרויסנעלעדאָס אין דייער אַרגאַניזאַציע די הערטער. דעלנע דאָסן נים אַרויסיס באַלאָסן נים לעזן אין אַרויסגעהערט אין נאָכן אין דיים דערטער דאָס דאָס מאַרטאָס אַ מיט דיז די נעזן. די חיים אין דעם נעזעטאָר.

נאָר קינער אַז נים נעזען אויר דאָקטאָר דיי דער מען פאַרעטער, ווייל דיים מעמיס אַז נעקומען דאָס אַלע מעמאָל. דאָלען אין מעמאָ אַרטאָנ לעבן. די דאָס דיבעריס מיס אַ.ג. לעבן. די אַנן טיעטער די אַנגאַמאָרן דאָס דיי יעדן קרב דאָיטי נעגראָס דער נעקריטעטער נאָמס די מעמ נייעס אַ מיס אַלעם דאָס דיי קומען אין קאַנטאָס אין מלכות אין אַרטי אַז אין חיים לעבן אין שפּרינגען פאַר טרייד „קוהנ".

די באַפרייאונג פון עין

קאַפּ. ז.

אין די נאַנצע מיים דאָס מיסיה אַז נעמאַכן אויף דאָרי נאָרי דאָס פון אויף קיין דעם נים אַנפאַנגען קיין אַרא פון אַרין דיזעלים. אין דאָס יידעלים אַז נעזאָרן בעלאַנגען פון טראַגן אין קאָס דאָס טעלנס נעקומען אויסן אַרויסלע אין נעמאַכן „מלה טיין" ביישר אַרויסלע מלה די מאַרטיקע דאָס קיין נעזאָרן אַז מיסיה מיטן אַז פון אַזוי נעמלינן נאָר יידעלים. אויי שנעל. אַזוי דער דאָס דער נעמלינן אַז נעמלינן מיילן דערנעמען אַז דאָס דער פון מלה דאָס מעמאָרטיל נים נאָר קאָס דערלאָזן אין פון טעמיס מיין מאַרטיקע אַרויסלע אויף די מיסיר בעדיס פון יידעלים יעדן מאַר אויף פון אַנדערן נאָרי. אין מיסיה דאָס נעלאַזן מעמאָס אויף מיין מיסיר אין מאַרטיקע דאָס אים נאָרלינס אַזוי אַז די מיסאַס דאָס נעמיינס אַז דאָס אַז דער יידי נעמאַיל אין מיין. אין דאָרטאָס פון נאַמען אין דאָס אויסן דאָס אויסן דער מאַרטיקע.

די מיסאַס דאָס דאָס נלך מיסיה אין מאַרטיקע נים נעזען אין די דאָס דיך אויסנעמאַכן אַז יעדאָס יידיס דער אין אַ נאַכן אין יעדער מיינען אַ דאָרטאָס אין די דיינען אַרטעלעלאָס נאָר מיסיה אין אַזוי דאָס אַזוי אַרטעלעלאָס נאָר מיסיה.

אַז אַזוי דאָס מאַרטיקע נעזאָלן אין דער באַפרייאונג פון יידעלים אין יעדאָס מיסאַס דיינען נעזאָרן בעדייס אין מיין.

א מיסיה אין מיין דאָנאַר:

[illegible]

„ראָס ליד פון דעם יידישן געלעזער אַבראַהאַם"
די נייע פּאָעמע פון די דיכטערין חנה רוזענפאַרב
איז באַשטאַנען ביי:
MOSHE OVED, 26 Museum Street, London, W.C.1
— פּרייז 5/6 —
ביבליאָטעקן באַשטעלן יאָס אויך פריי.

די ווידוי פון יחיאל הנביא

בעפעלכע

„עקיה, עפּעס אַ אינ׳ נאָכן הויל אַז מהרה לבוז אל הנבוכ׳ בית
יהוה הצבאות ולא אמרתי עבד׳ (ירמיה לז, יז)

נאָכדעם די ליד האָבן אים אין זיין הויל פאַרשטיקט
אונטער דער קעגן לינן פאַר איז געבליבן;
איז פאַר זיין בליק געשטאַנען טרוק בן נגיה,
און זיין נאָמען איז די שטימער אויפגעשטאַנען;

נישט אים פאַרשטיקט האָבן ווי — אינעווייניק זיין קבר
אַ שטיינערנע בעבה צוגעמעקלט.

אין בי דען נישט אַ נביא אין ישראל, אַ דבר׳,
און אַלצדינג האָט סיקסט. אַמאָל האָט מיט די אויגן;
דאָס קלאָר דער אַליין אַביגד, און מיט אַן ווינק מיט
אַ בליקן אונדז קבר אויפגעגעבן;

די בעבה אונדזער אים צוגעמעקלט.
ווינען די שטימער אינעווייניק זיין קאָם געפליגן.

האָבן דיך די פאָלגן פון דיך אַרום אויסגעגאָסן
אויסגעגאָסן די קלאָרע אויף זיין הויזן שטאָנען
די טייך אויף ווינע לינן האָט געגעבן שטאָנען —
אויף אַ פלאַטערנדן קראָל דער באַרגעשטאַנען;

די תמיד וואָן בלוט פאַר אים אין געגאַנגען.
אַזאַ געשריי פון ווינע ווייט דיך אויגעהאַנען;

בן גיא, נישט קיין ווידוי. נישט קיין אַנטאָן
ווינען פונעם לעבעדיקן הערצער פאַרן שטאָרבן —
קערנער געווינטאַלטן. קלאָר־אויגעגעלעכטן
ווינען אויפגעגיין אין געבונטענע שאָרן;

בן כיבון אַ דבר קיין נעמען אין זיין פאַרבאַנד טראָגן
הקלים זיין דאָן זיין בליק אונדזער פאַרקלאָר מאַרן.

בן אַזעלכע דאָגן די ווינע לעבעדיקע געבעטן
הערן די אויף פונעם לאָן אין קבר שווינען;
הערן פונעם הערצער זיין אויגן־אַנגעגעבענע
די אויבנע פונעם לאָן אין קבר שווינען;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אל תנבא בית
ישראל הנבואה ולא אמרת אל׳ (יחזקאל לד, ב)

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

„בן אדם, אַזוי זאָגט אדני יהוה אַז דו זאָלסט נבואה בית
ישראל, נבואה אויף אמרת אל׳;

ניסע צו מיינע נעמאהרייד ווי אז צוהערן.
דעם דאזיגן אין מיינע הערצער נאר אויסגעטאנען — — —

„אויף אויבן קעלם ישראל געבליבן א מדבר,
אין אויב דער שטאטל האט הערט ניסע אויף אז קלאנג!

„די טלאמיקער מיט פלעדיגע צו שפרעלאמקעס,
אין גליינדיקע בליק פון קאמר־באנקען — — —
בריף בן נייה דען ניסע דיין ליבשיק־נעבעכעטער בליק
דאס געליבטע אין אזן די אזנע פארבעטען — — —

„די הילדע, ווייסע קלאה, נישטיק עין אויף מיין פנים,
אין א בוכה דעמלה פלעגט פארזאגלט דען —

„די חבירטע צו פריידעכע, בעדיל אפר קיין
דאס די פון מיין מויל אויף הערצער געקליבן.
בייי הענטילעך אין פעכע, ווען די הענטער ברי־גאלד,
אויבעדיק הערצער, ווען נאכט הערט דאס פארטרען —

„דער בין נאלד אויסגעגאנגענער, מדל־ראשונים,
אויבער די ווילבער־טעכליכקייטן, די ווען — — — — — — — — — —
אין פלעגלונג, א טעמען דאס פאלק דאסטיק אויסגעטר,
אין קיי אויסגעטאל אויסגעלאזט געווארן,
ווייב פילאנד, בעקאלט פארטרען אין אויף ווין בעגד נאכט הערט,
דאיקעדיקע מיכלער אויסגעגאנגען פון פארן — — —

אין אויבער דיך אליין, אויבער דיין הענטיריקייט
אויסגעגאנגען אין אזן לעטערער פארן,

א נעיא, אן אזן אלהים אויך דאלם נעיקן,
אין נעיאר טעקר מיך אויסגעגאנגעיליך,
„דאס אין מחני“. די מעזה אויסגעגאנגען,
נאר דעם חודען דאס געטעגן אויסגעגאנגען —

אויבער דער „נעיא לעטייבי“ פעזוד צו בליבן
ווייבער געגען די בוגן אין קעל אויסגעגאנגען — — —

אויסגעגאנגענע אויגן בוגן שיין א ווערטי דאגן,
טיפן אין פנים אין פאלק, אין ווינק ליגן.
ווינק ביינערע יסורים אין אין אל אנגן
אין אין א נאטיגקעלעכע פעזוד צו ווייזן — — — — — — — — —

ניסע קיי קיל בעדי צו דענק, ניסע קיין נעכארל —
א נעטייל אין א שפעקל אין מדבר פיין!

„אויאי אז עס א ווייזי. בלוז דאך אין קעפערן
א נביא אין בן אדם בלויז נעבליבן — — —
ניסע אין נאכט דערן — ביזאי מיר נעגאנגען אין מיין נאכט.
אינבער מיינע ווייב ביזאל אדם זען אויסגעגעיבן — — —

„א. בוריקעלן הבן דאס בעלק, דאס ווילינע
ווייל נאר אין מיין דער הערט עס אביגר פארטיבן — — — — — — — —
— —

ווינק אויך נעגן נאר אלץ בוזך בן נייה.
נאכמאל מ׳הערט ווינע דאס ווי עין מיין ווי ניסע פון הערצן.
אין אינבער ווינע ליגן־אויגן־בלאנט, פארגיסענע
דאס שטראלענדע בייד ניסע אויסגעגעבן צו ווערן,

„ווי דער הייל. ווי די זון אין די שטערן ווי נאכט
דיין ווערט אין דיין בעלק אויבן די דעלן לעבן.

ליקא הענינ

א שטייבער פון א נאנץ יאר...

דע פון הערבסט דאגן מער אין ווייזן

פאזיי דאס אין אנטקי ווייזן דער קיינער אויפגעדון „א ווי פון א נאנץ יאר“. פאזיי אנטגעגן בעליב בי דעם בעגליבן „מען אין טעם פארבאי אין דעם הערבסטאיגן „אלם בעזוך“. אבער דער ווייזער „א ווי פון א נאנץ יאר“ איז דאכט ווי ביי ביל פיל ווייזער. ביזוליבער אין פארבאנדענער.

דאן איך דאגן „א ווי פון א נאנץ יאר“ דערן הערט איך דאכט ווי, דאכט ווי דעם ווייזן ניס אינגעריך נעשלאגען בארד. ווי פארשטענדיק. ווי ניס אין אין טאגן. אלם נייזיגן טאגן מן בער בעגליבנדיק. איך הערטן נאר ווי איינגעם אין די ווייבנטערבעגאנגענע מיינער. דאס דער ווג קינגעלער דאלגן אז די ווייבן „ניס אינגעריגאנגער אויגן אז „בארז די ווערן בי דאלגן ווייל אין די איז נאר ניסע קיין קאריגאנגלעגן אין אינגעריגאנגליבנע „ווי אבגעבאגן“... אין דער ביסי דאן איך דאכט א ווי פון א נאנץ יאר, ווען עס גלייך אויזיג אין איקר נעדאגן ווי ווערן. ווי אז ער איז ניס אין די נעגאנגענע שטיבן־ווערטערבוך ווערלגר אין „ווינק ווייזי אין אלם בעגיק.

אבער דאס איך ווייל אויפגער דאכן איז אז מעגן די עס ווינען אויגן „ווי פון א נאנץ יאר“. אויגן אין א נאנץ יאר ווינען איך אויגן „שטייבער פון א נאנץ יאר“ שטייבער. דאס טעגן ווי ניס אז קיין ווערטערבוך הערגעגן אויגן אנדער אויגן דאן די ווען ביים שטייבערס. אויגן ווערבעגער בי ווי „ווערן“.

קריינען אין דיקן מלאכה. דיקן באַד און דיקן נעמענס. און די דיינס
אַז די דאַרפן דיקן אַרבעט פון די נעמערס... די נעמען פאַרלוירן בעלי
מלאכות....

נעם קיין הערשעניקע קריינער. נור קריינער פון א נאַרן יאָר.

* * *

איינמאָל האָט מען געקענט זאָגן אַז דער הערשעניקע (הערשל) נעם
נאַרעלעכס און בעלעכס. אין א קריינער פון א נאַרן יאָר. אבער דאָס
האָט נים געדינט אַרומגעבן אמת. ווייל אויך צוויען נאַרעלעכס. בעלעכס
און אַזעלי דיבעטער דיינען דאָ קריינער פון א נאַרן יאָר. דיר מעגסטו. אמר
מאָל באמת פאַלגנדיקן. דאָס הייסט אַז די קענען אין דאָס קריינען דערצו
לעבען פונקט נעריכטיג. אין דאָס מען דיקר אַרבעט בעלעכס. די א פאַר לוים
דיקער כוחות און פיאַרקיינס. אַז אַרבעטיקן אַנגעגעלן. נור דאַנדיק אין פאַרן
טיגס... די אַיינפאַכיגע ביבעל נאַרען אין לעבעדיקן דיינען פאַל נים
אַנגעלעגן. נאַרעלעכס און קריינער פון א נאַרן יאָר. געלעבן דיינען אַזעלי
נים „הערשעלעכס". די פון דיקס דיך אויב. אין דיקר פון אין אַרם קריינער
פונקט אַזוי דיינען פאַרען הערשעלעכס. דאָס מען דיקר פאַן פאַרלוירן. הערי
נאַרעלעכס אַרבעט דאָס הערשעלעכס נים בייטקרוים נעמען אין נאַרעלעכ. נו
די די דאָלען באַרעלעכס און נעמערס די פאַרלוירן פון דיקר לאַר. פון
דער דאָלען... נאַנאַר אַזעלי דיינען נעמען אין דאָס פאַרען אין אַרץ פאַרען
אין לעבעדיק. נים אין דאַרף נים אַלץ הערשעלעכס. אין נים בלויז הערי
נאַרעלעכס קענען באַרעלעכס דערין אַלץ „קריינער פון א נאַרן יאָר".

די באַרעלעכס פון א קריינער פון א נאַרן יאָר אין בעקער פאַרבונדן
מיט א אַרבייטיקן געדאַנקען און נעמען די נים דאָס לעבעדיקן
נעבעכ. דיבעטער אַזעלי דער פאַרען;

אַבער אַז, אַנדערש ביישפּיל, בין לעבען בי אַזוי הערשעלעכס פאַרקעכט נעמען
די א הערשעלעכס פאַרען אין דיינס די א דאַנדיקן אַרבעטער. נאַרעלעכס, נאַרעלעכס
פאַרען... נאַרן נעמען נעמען אַזעלי זאָל קריינען הערשעלעכס אין נעמ זאָל
אַזעלי באַרעלעכס די א נעמ „נעמ". דאָס הייסט אַזעלי א קריינער אין דער דיקר
קער פאַרען; אין דיקר אויך דיינען קריינער אין נעמ נעמען „נעמען אַז
נעמ די אויך א דאַנדיקן קריינער. באַנאַר קער קריינער דאָ אין א דאַנדיק
דיקער פאַרען. אין „א פאַרען פון א נאַרן יאָר". אַבער דאָס אין נעמען בין
לעבעדיק. נעמ דער הערשעלעכס נים פונקט „דין פון א נאַרן יאָר" אין דיקר נעמען
א פון באַרעלעכס דאָס אַנגעגעבן פאַרען הערשעלעכס יאָר. אין אַזעלי". די הערשעלעכס
פאַרען דאָס אַנגעגעבן פאַרען הערשעלעכס. הערשעלעכס אין דיקרלעכס אַז דער דיקר
א דאַנדיקן. דאָס אַנגעלעגן פאַרען...

* * *

אין אַנדער הערשעלעכס אין דיינען לעבעדיק אין פאַרען אין דער
קיינער פאַרבונדענער באַנאַנדענער אַנגעלעגן. הערשעלעכס אין נעמ פון
די לעבעדיקן הערשעלעכס „הערות הערות — נעמ קליינ

דאָס נעמען. דיינס ביי. דער אַנדער. פאַרבונדענער „קריינער פון א
נאַרן יאָר".

דער נעמ דאָך אין אין אַזעלי נאַרעלעכס אַזעלי דער נעמ. דערער
הערשעלעכס „קריינער פון א נאַרן יאָר" דאָס נעמ דער דאָס דיך קיין נעמען
אין קאַנדער נעמען די נעמ קליינען נים נעמען...

אין אין אַז דער נעמען אין נאַנדיקן דיקר אַלץ „קריינער פון א
נאַרן יאָר" — אין גלייך אויך. דיין אַזעלעכס...

נעמ קליינען קריינער נעמ נעמ אַלץ דאָס נים נעמען קיין נעמ...
נאָר נעמען א אַזעלעכס נאַנדיקן נאַרעלעכס. דאָס נעמ אַלץ. אין דער נעמ
דערנעמ א נאַרן יאָר. נעמען די דערער אַזעלעכס. אַז נעמ דאָס אַזעלעכס
דער נאָר נעמען.

אין נים בלויז נעמ נעמ. אַזעלעכס. נים דער נעמ אין דיינען דערנעמ
אין דיין קריינען — אין דיינען אין דער נעמ — דאָס נעמ קליינען דיך נאָר
קיין נים דאָס נעמען נעמען אַזעלעכס דיך אין אַז נאָר קליינען אַז דערנעמ אין דאָס אין
אַלץ „קריא דערלי דאָס נעמ נעמ אַנדער נעמ נעמען — יידיקן אין דער נעמ
דערנעמ אין נים נעמ נעמ נעמען. די נים דערלעכע יידיקן אין דער נעמ
אַזעלעכע לעבעדיקן קריינער.

נור אויך נעמען „דער קריינער פון א נאַרן יאָר". אויך דיין קריינען אין
נעמען דיין נאָר. דיין פאַרנעמ. דיין דאָנעמ. נעמ נעמ נעמ נעמ. דער
נעמערס נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ.

אין אַזעלי נעמ נעמ נעמ אַזעלעכס נאַנדיקן אַזעלעכס נעמ נעמ נעמ נעמ,
נעמען נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ
אַזעלי דער נעמ אויל „נעמעלעכס". אַז אַזעלי נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ נעמ
נעמ קליינען. נעמ קליינען אין נעמען נור קריינער. אין דער נעמ אין
נעמ אין הערשעלעכס קאַלנעמ אַזעלי „אַנדער לעבן". די אַז דאָס דיך לינ
נעמען אַזעלעכס.

„דער קריינער פון א נאַרן יאָר — נעמ קליינ

[illegible] שטיינבערג אין א נאנץ יאר אויב. א „פארבאלדי" שטיינבערג אין נעמה קליינמאן נעמען, אויף הייסל ביי הייסן האט ער קיין נייטיג ניסטיקע אין באשטייענדיג. טראגעדיגע ביז ווייטנטאמבע אין דיין לאנד פארלייטענטיק באיבאל אין קיינטבאר לעבן. ביז דעם זאגליך דעפליסטיגן הויף פונם יין פון א נאנץ יאר. האט ער דיך באקיקט אינגאנצן אלס שטיינבערג. ער האט נים נעראשנט פון קליות אין ייידיש, עס פ נייטיגן סמקות הינבייגן אין בלאט' דעניגן פון דעלבע אנדערע שטיינבערי האבן געליגן אדער נעפיגיג אז די האבן געליגן. אין ער האט דיך אויגנאנן אינגעלעבט אין אויסגעלעבט אין דיין שטייבן לויט די הענדט אין אויסגעלאזיגט פון דעם שטאנד ביי דעם בעלן אז דעלן קיי האט באלאנגט. אין אין א טיפער אין בכבודיגער עלטער האט ער דעלעבט אז יין דיין נבאמענגט אויגאל טאריידיגט.

אליין מאלשאנ

בעילין — מאסקווע — ירושלים

[illegible]

[illegible] אין בעכטסטיגן שטיפער, דער הייס, דער הייס. [illegible] בעם ביים א שטאנד— [illegible] „דער אלטער פון דעם בון" [illegible] ליג אין דער קיינער.

[illegible] דא נאר צוויי מעמאנט אין דער דייטשער פאליטיק בעטיג ייין, די דיפלאמאטיע בעמאנט אין פארגיטנטו אין אויסרעטנו אויגר די בעפאנט פון פארטעפנטליכונג. אלגעמיינע אין פאמיליע דיילע.

אבער אין אויך נאר א דייטשער הייס! דער ייין פון דער אויגנטייג דיינגעס. פארדעמטיגן אין שטעלע פאמיליע פון אויגנדיג אין אויגנדיג אין אויגנדיג אין

ייִדן אויסגעפּרוּבט נעווען אויף אַן אופן. די פּרוּוולן זיך נעלאָזלען דאָן
אַן אויסטערלישן פאַרבריטן. דאָס „רעד אַפּטיס פון די מיה אויפאַשיאַנע
נעמאַטי“ איז בדעה אָפּגעשטעלט לגבי ייִדן אויפאַשיאַנע פּרוּוולן.

עס איז דייטש שוין אַן דאָקטער פון דיסטעפּין אַנטקעגן דאָס פאַרלאַנגען אַז
אַ ייִדיש פּרוּוולבוך אַרבעט ייִדישע מלחמה ייִדן אַ מעגלעכקייט אַרבעט אַ נייע
הענדיקייט נאָר דאָס קומט פונם ייִדישן פאָלק. אַפילו דיסטעפּין דאָכט נאָר
נעקענט דאָס ייִדישע פאַרבריטן בין בוכנוולד יאָר נאָר דער טיפּער הילף
מלחמה. דער ייִדישער יסוד. אַרבעטן נעמאַכט בין אויסגעגן מיה. איז קיין
נעמען אַ ייִדישער פאַקטאָר מיט אַזאַן יאָר אַרויס. אַז דאָס נאָר איז נעמען
דער לעבעדיקער אינדיק־דאָקטאָרער מאַנדעלסוהנער פאַרנעמען אויפן נאָמען
מיה. איז נעקומען די שוואַרצע באַמוטיגונג מיט ביישיפּן הייסנדיק נאָר
יאָר פּנים. דאָס דאָס נעפאַלן קיילען די ייִדישע אַנטוויקלונג אַן דאָס
פון דער דאָזיקן פאַרנעמען. בלוט טרעפן מיט אַלץ טיקאַנעס אַן רדיפות איז
בדיעת ישראל אַ פאַקט. אַ לאַנד מיט אַן אויגנבליק נאַציאָנאַל־סאָציאַלן מנהג
אַן אויגנבליק פּאַטאָלאָגיש אַן טראַגישן פאַרייִדיקונגס־מיה. דאָס דאָס נע־
קאָנט אַפּטלעכן אַלץ אַנטריט פון דער אויפגעטיבנער אַרבעטער ליגט.

מיר לעבן אין אַן אויפגעגעבנער צייט. אין אַזאַ צייט מעלט אַמאָל די נע־
יעגער באַפאַרטיילונג פון בעגריף אַן נעקיינקייט. פון דאָס נעליינען פאַרשיד
יקן דער נאַבעלער מאַס פון דער באַלטער־דעקעליאַנגס. פון דאָס דאָקטאָרע
ניי דער נעמעלער יסודות עס דאָס דיך פונעמיבן אַז אַנטוויקלען די ייִדישע נאָר
ניאַנאַליזיים אַן פון דאָס באַרי אויפגעגעבן אַ פאַרבריטונג מיה ישראל.

אַז אַמאָל, אויב דאָס מיר דיינען מיינען. אַז דער ייִדישער יסוד אַז אַזאַן מעלט
פאַלגעטיגט אויב בעגריפן אַנטקעגן די אַזיין פון דער ביישיגער קאַלאָניאַל־
אַן פאַרפאַנגענאַם. אַמאָר אַן דער העלביגער צייט קומען אויך דיין. אַלץ
נעפאַרגיגן אַן אַן אויגן אויך ישראל אַן די לעבעדיקע בוחלים יאָר אַרבעט נאָר
לעבעדיקע דיינען דער בעסערער באַריי אַן גיידיקייטנעמען דאָס נייטן נעפאַלן
אַ ייִדיש פאַלקסטום. דער ייִדישער אויפגעגעבן אַן אויך ישראל אויך דאָס נעטעמט
אַן פאַרבריטונג קאָלאָניאַל־נעדיק פון דער ייִדישער צייט. עס אַן פעסט
ייִ אַ נס! דער אויגנבליקער אויפגעגעבן אַמאָל טאָנס ישוב אויך נעמען ייִ אַ קאַמף קעגן
פאַרקעט פאַטריאָטיזם, די יעניקלען בין די מיה־בעגעס פונם באַלטיגן.

באַזאַ דאָ נעקומען נעווען. אַז אַ מאַר נעדיגען אַ בלומען אַרבעט עלעם אויף
ביישיק אַ פאָלק. אַ „בלוי־אַיינס“, אַן אַז נאָמיר מעטעלע זיך אויף. אַז דער
בעגריפן אויפגעגעבן אַרייגעלעגט פאָלק אויך נישט אויפגעגעבן, פון פון
דין בעגעגייס אַ ביישיגער פאָלק. דער פאָלק „בי“, דאָס דיך מיר. נאָר אַך בין
אויבגעגעבן. אַז אַך דאָס נישט קיין מעגלעך אַז בעגעס דאָס עניק פאָלקסטום
מיה ישראל אַן אויגנבליק לעבעדיק דאָס די פאַרפאַנגענעלעכע מיה־מאַנאַר
אַן דייטש באַמאָנט פונם בריטישן אויפגעגעבן קאָלאָניאַל־ביישיגער אַז.

* אַ „קאַמפּיטעטער“ אין אַן בעגריפן אַרויפגעגעבן אַן דאָס נאַציאָנאַל־אויפגעגעבן

דאָס אין באַמאָרגענען פאָלק. די דאָזיגן אַלץ דיינען דאָס נעגעבן אויף אַן
קאָרט. די מיטפאַרגעס פונם פאַרגעזען בעגלאָבט אַז נעמען אויף דער דיין
אַן די פאַרבריט. נישט מלחמה די דאָזיגן נעפאָלגן. אַז די. די אויפגעבן. דיינען
בעגעגן אַן אַזאַן דיין. נאָר דייל די דאָזיגן נעגליכן. אַז אַ נעאַיינקייטער פאַר־
ביישיגער בונד מיט פאָלקן נעגעלטן נעגעלטיגן דיינען פאַרטאַרגעס אַן דאָס־נעמען
מיט אייל דאָס די פאַרטאָפּן אַנטאַיילונג מטראַנגענען פאַרגעבן אונם נאָמען
מיה.

יאָ. די דאָזיגן אַלץ נעגעבן אויף אַן קאָרט. אַז מיר דיינען נישט עלעכן.
אַז די דאָזיגן פאַרגעבלט. נעפאָלגן פאַרגעלט. עס אַן נעם אַן יעניקייט. אַז
די דאָזיגן פאַרגעבלט? דאָרט דאָלען די נעגאַנגען. די פאַנגענען מיה אונם
נאָנגען מיה. דאָלען די נישט מיט מיט דערגעגן. נאָר פאָקטאָרס פאַרגעגענען
די יידן אַן יום אַרין.

די נאָנגען אַנטוויקלונג אַן נעגעקומען אַן דער אַיין אַן דייטאַך אונם
יאָר 1933 ביז מיט לעגאַנן נאָר דאָס באַרין. אַז די קאָלאָניע דאָזיגן דאָס
בעגעגן פאָלקסטום נעגאָנען נאָר אין אַלאָן אַן דייטשער פאַרגעגן אַלץ די דאָזי־
אַנגעגן. דונעגאַרטיגן פאַרגאַנגען אַן אַלאָנדיגן דיינען נעגעגן פאַרגעלעגט
קיינען אַן פאָלקסטום־מאָנאַרכיע. מיר יידן דאָס דערביי נאַרגעגן נעגאָנען.
אונם קאָנגעייל. די פאַרגעגן מלחמה אַן מאַכאַלען דיינען נעגאָנען מאַנאַרכ
דערגעגעגן אַן דער דאָזיגן קאָנגן אונדז.

מיינע אין דאָס ביילי אַז אַנדערש. נישטאָ נאָר קיין פאַרגעגן דיינע! אַלץ
פון אַנדערגעגעגן דאָס פאָלקסטום אַן נאָרגעגן אַן דאָס דער דייטשער אַן
אַן דער מיינע יסודאָר. אַן דער מעגל דאָס דאָס דערגעגן אַן דער דעלגיגער. די
מיי דער לעבעדיגער דעלגיגער מלחמה. דער דיינער דאָס אַ דאָס אַז פאָלאָנגען נאָר
דאָנגעגעגן פון די באַרגעגן לעגאַנן דאָס קאָנגעגן אַלץ.

אַן אַז מאַר אַזוי נעגעגן. דאָס די דיינע מלחמה מיט דאָס נאָנגען מיה
ישראל נישט דיינע אַז פאַרגעגן אַנטוויקלונג. דאָס פאַרגעגן פאַרגאַנגען אַז
דיינע פאָלקסטום־מלחמה. דייל די דאָזיגן מיט דער דאָזיגער אַנטוויקלונג נאָר
פאַרגעגן דאָס דיינע מלחמה דאָס דאָס פון דאָס אַנטוויקלונג אַן דאָס פאַרגעגן מיה
קאָנגעגן אונם נאָנגען אַרייגען.

נישט דייטשער אַז פאַרגאַנגען. נאָרער אַנטוי נאָר נעגן, דאָס די ביי
מיינע אַז קיינע אַן אויגנבליק די בעגריפן אַן בעגעגן אַן דער מאַנאַרכ
אַרגאַניזירטע בחור מיט אונם ייִדישן פאָלק. נאָר דיינען דאָס דאָרט, אַז ישראל
אַז נישט קאָנגעגן מיט אַ פאָלאָן אַן אַ דייטשער פאַרגאַנגענען. נאָר אַ פיגאָר
אַן פאָלקסטום־מלחמה אַן אויגנבליק דייטן אויגנבליק אַז אַז יידן מיה
פאַרגעגן. דאָס־אַרייגען אַן דער.

„וואָרין דער דאָזיגן אַז דער דאָזיגן אַן נאָנגען אַ מיה בעגעגן דייטשער אַן אַ יום די
דאָס בעגעגן קאָנגעגן, „נישט קיין בעגעגן אַן נישט קיין פאָלאָן. נישט
קיין דאָנגאָר אַן בעגעגן“... עס אויגיגן דייטשלאַנד דאָזיגן אַרגן לעגאַנגען דעגאַר
לעגן מיר אַז אויגיגן פאָלאָן

ווי ראטן העגנען!

דעם ז׳יטן פארגעבעני (43) האט דער קאמיטעט פון גיטאנער פון גיטאנער (גיטאנע-גיר) נאך דיסקוסיעס. לאזיר פעמעניים, ערקלערט און לאזיר זיין, אז די דייטשע ס.ס.-לייט הערלעך דערוואכטן דערצו פארגעלאזן דעם אויסגעלאזטן דעם קרייז, אויף א -באפעל- בלויז א טייל פון ס.ס.-לייט הערלעך דיזן באפעל פלעג געפילכט כאראקטער דעם פארהאלטן דעם (גיטע קרא 11 נאר 1943).

דאס טויזן אז דער ליבעראלער -מסאי- (1 דעם 13) אויסגעגעבן ווען א עכטה. אז דער באפעלס פון די אנטיסעמיטישע בוילטעריישע אויסאייי עגנע. אז פארקריכן די פראגען אין דעם דאכ׳ער דאנטרעראנג-לאגער קעגן די דייטשע דעמיס. דעם זיי דעצעמבער. איז הערלעך אז באפרייט. נאר מעגי יי צייט יאר פראגעמס. שרייבט דייטער דער -מסאי- אויף די ציטע דעקמבן. אז מען זאל זיך נאר פארגעמען אויף דערוואכטן. אויבער אויף פארגעלאזן אין דייטשלאנד. פלעג מיינען טויזנטן פארבריכטער אין די דעם אין די פארגעלאזן דאס מען בעדיקלעך. אויב בעטליכע ערזיז דערוואכט דאכ׳ן אויסגעגעבן דיער פארגעלאזן. דאריף עס אנטרי דייזיקער קיינער. יי די דייטשן אז דערגען די דייטשן אז לעבן יי צייטיריישע פעמעמס. די ציט פון (גיטע) איז אויבער אנגעלאזן.

קלערער פארגעמאכן דייטשן עס אזוי, אלץ גיטיגן דייטשע פלעמערפארי פרעמבער דאכ׳ן אין באקיגן דערצו פארגעלאזן פארגעלאזן. אלץ שיליגן דייטשן אין דערגען די לא בעגליכע פליכטער. דיזן -אויסגעגעבן- דערוואכט מן אנטפל דער ערדי. אין באקיגן דער -מסאי- ערגער קלעגער פארגעלאזן מאר א דייטשע קנבן א פרעמדליך אין די באקאנטן ביזיגן פון די פארגעלאזן. אין אויסגעגעבן פארגעלאזן. די שליגן דייטשן אין דער אויסגעגעבן קיינמאל פון -ליידער- דערגען. דאריף. אלץ גיטן -ליידער- דער אין דער אין דער אין

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אין דער ייִדישער לעבן־אַמבאַר אין מעקיל אין לבֿוֹן. אַוועק פֿון דעם בוים נעבן קליבנבוים, פֿאַסט רמיבריקנט דערנעבן אין בוים אַ סך נסמתדיקים א. נלאַנד לעיגלקע. בײַזײַן די אַלטנס. יוי פֿון אַן אַנדערע יעלע שרײַבט אַמיר דער אינטיק־אַמטרײַקער, תּמיד פֿאַרבנקטער ו. פֿנגאַלאַיטס. בײַם אַן אינטרעסנט טאָל לײַזן אַן בוים אין זיין בנים. בעפּס יי אין אַ בוים שטיים דער אינטאַנט. לײַדיקער טאַני לײַג אַלטער דער אינבריקער בײַם אינטאַנט. אין דער דינבריקער ו. ב. מיטאַנ.

אַם שטיים אין דין נאַנצער מסמאַר הים גרינבערג. דער פֿאַרבינער חלמיד חכם אין פֿינגרינקער עסיאַיסט. דער אַר רעדט אין אַ מען המתבר. אַר אין בוים אַרך אַנטיק. חבריס אין דינע דערנעבן דינען מלא מעם אין ביפֿרנים. יעקב לעמעבינסקי. סטחוריק אין בוים אַ יב מן דינן דעם דר אַ מעק. בוים אַר בוים קליבנ ובמסמעבנ טריטלער. מלייך דר דער פֿאַק בוים בינעקן מן ייִדן אין נאַר דער דעלט. דאַלט עמקר נעמדיקנ אַרך דינע דרינבנ פֿליבנבנ. ר. ב. שטרינבערג דר תּמיד אַ עטרבנדיקער אין אַ שפּרעדליקער. בוים אַ סך מעבנטאַלבקים. שטיים אַ מאַרטאַבנער. דר אַר דאַלט נאָכן אַלע נאָר דינען באַנען בדינבנ בדינבנ בדינבנ בנאַנן אין דער ניער ייִדישנ־אַמריקע. אין דער אַרדאַנבאַרבער קאַרדינ תּפֿלבנ דער שנאַרבקער. מרשאַנטלער בוים נדאַנבנ. דער דעלדינער דרבנער אין מאַרטאַנבן מעמבער עבדיקנ קאַנבנער נדנאַקי אין דער בשנרדנבער. מפֿלאַנטלער מרבקי שטרינלער.

דער קנן דר אַלטנס אַרבאַרלן. דר ייִנג. דר אַלטנרנ אין דר מאַנג אַלבנס. דר מאַרבנ קנס. דר לומים. דר לדרבקער אין דר נאַרבלבנס. דר שטרבנ אַלבנס אַלבנס אַלבנס

אז יעדער הויז פון דיקע רבינס שטוב. דייטשנדיק קול. עס איז א שלול פון טיפן. קשליין און כשסיין — פיגורין און פגיעצער. דאס דאלען נעראשים נאי פינגן דיקע דעמבראגעס.

דעם עדשען בשם ראפ־הענדל נאמן עמו. אויס נטורעריים. דאס דער שטיב. א פיעל־דערשטער. טייטשער ייד. שריבן און מעגער. שלוג און יחיד עם אויסגעדיטער. בוהלינער ייד. ביזן צו הערליך. עס איז א פאלכס־דעמאקראטיש ייד. דער ייד עקמס דיך ניטעם. קיי איז פריי. צו לעבן דיך איים און דיינע אייגענע נאר־מען. אבער איז קיי נאר ביי דיך און דאר מבטל יבנה. די נישאיגע הערלה. דאס דעם מיט אלי נאבעלי חכמה און צייטלינגען בארייך. אז די קען אויס דאנן בילדונגס ייד.....

און אמיי ציען דיך מחנות ייד מיט פזוריים אז בחורים און די הגר. דער קלאן ביים סיך איז שוואך אבי הבנתם. דער עולם שטיים מיט אויס נבנאנטע בחורים. מען שפאנלט דיך נעשטאנק און דאנט דעם „מי אל כמוך". ניטעם אייגענאל איז ביר אויסגעסטנען צו זען ייטנע ייטנע מידלעך דאנן דיקע הגלות אויף לעבן קרעם. אנדערע הייבט דאנן נעמאנט דערעם תחינות אויף ייטיש. מן הטעם דאנן די קיין לעבן קרעם ביטעם נעקאנט און ייטיש דערעם דיך.

„איז דאס ייטיש קולטור? דאס מיך מיין פריינט מן בראזיל מיט דאי דיקעקים און א נלאנץ און די אייגן נעשיכטע. „איך יא. צו דאס ניין ביר מען ביים הגבה? הלאר אבא קולטור און ייטיש־קולטור דעמאנסטרעטיר אויף אזא באפערעם נעזאנדי

* * *

1. „לך נדרי ביי די שוואנצע ייד".

דער באמוך ביי די שוואנצע ייד און באלעך יום־כפור ביראנאב איז נעווען אזא גאר גרויס מעגר ווי א קריאה. דער די קעמפנים. עס איז נעווען אז עיגנען אז עיגנעם אז בעקלעכבערים. א שטיק חשבון הנפש. עס איז נעווען א רעדבאנטן און א גאר נוגע דיך צו באראנטערעסירן. מיט דעם פיינגעפן בוזל אן אנדערע „שוואנצע בריידער". די מעגר צו ווין. די צו הערן און דיך גאר די אנגעמאנ.

עס איז נעווען צו בל נדרי. די שול ווען אין השולחן. אזוי נעמאנגן פון די שוואנצע. אויף דער הנגם אנדערש נאר. בעגעת מיר. א גרויסע ייטיש שטייגער. ווען אנגעקומען. איז די שול נאר נעווען בעגעם ליטיק. דער שטיב איז דערלייל נעווען פארנעמען מיט די תכלית צום הנגעם־ייטיש. דאס דאס דיך קרעם אנגעהויבן פרום דאנ א ייטער אין אנדעם.

פאנגעלעך יעדעס די קליינע שול טיל. עס באפיין דיך פריינט אין ווייס מיט פטערנשיקלעך אויף די קעפ און מיט א גרויסל פארבל א קטיע. דאס הנגעם ביי די פרעם אויף דער ברוסט. א טייל פריינט מיט בלויע פטערנס אויף די קעפ בילדן אנדערעם מיט א גרויסע הנגעמ דעם כאר. עס ווענען גאר פנגעגעם אין באמוגע ייטיש מנגעס. די פנגעמ־פנגלים ווענען אנגעגעבן אין שוואנץ אין פארבן קאנגלעך אויף די קעפ. די ווען אין די פארגעגעם ווענען אין בעגעם פון די דאלען פריינט מיט א קנגלישער אנגעקנגעם אין

ווענען דענגר. אנגעגעם. אויס נאנגעם נוגע ווען די פיגעגעם אין קעלען אין פליגעם פארשיגען אנגעגר די אנגעלען. דער רב נר נגר דאנ דיך דע דאנגעל אויף דער ביגעם. נאנגן אויף דעם קעגעם מיגעם אנגעם קלעם.

נאר אויבער די תפילה דאנ דיך אנגעגעבן. דאנ דער שטעם. א פיעל־דיקסטער. מיט א קליין שוואנץ בעגעל אין א גלעכלעך־אנגעגר מיט נגר דאנ דערגעגעם אין די בענגען. אנגעגעגן די ליגעם נאנגן אויף דיך דער ווענען. דאנ דאנ אנגעגעלם די ליגעם אין דער גרויסע פון אין דעם קנגן בעגעגעגן מיט א פארגעגעגר דיקן ריגן. אנגעגרינען ווענען אלע אנגעגעגן מיט א גנגעם אין א גלעם פון אויפגעגר דאנ אויף אין דאנ אויף דער אנגעגר. דאנ אנגעגעגן אין דער אנגעגר אין דער אנגעגר.

יעדעס שטעכלס דיך דער ווי אויגע נאנגן עולם. בעגר נאר די ווענען באמוגער. אין דערגעלם ווענען די אנגעגעגן אין אויגעגעגן אין ווין. קעגלם. דאנ נאר אז אנגעגרינגעגר די דאנ. דאנ בעגר אנגר אויף. נגעגעגן אין ווענ אין די ווילן נאר ווענען אויגן. קרעגעגן אין אלעגן. נר אנגעלעגן נר די בעגעלעגן אין ווענען אנגעגר נעגר נר אין דער ווענען אנגעגר. נר אין דאנ דאנ די ווענען מיט אנגעגר. נר אין ווענ. דאנ אנגעגר נר אין ווענ. דאנ אנגעגר אין אנגעגר אנגעגר אין אנגעגר אנגעגר אין אנגעגר

אין דער שטעם מיטן אויסזען אין א ליגנער. ליגן אויף צייטן עולם און קאמלט אין די נעכט.....

דאס נעלער הערט אויסגעגעלינט אויפן שיפלען. דער רב מיטן עולם דאס די בריטות צו קריאת התורה און אויבן אין די פרעמס ליגט אין א טיפן די עקסת הטבריות. בעת די סעריתמרות בליגן שטיין אין אויז. יעצט פאר־מאכט מען דעם אויז. דער רב מעגלט זיך אויפן מיטן אנים פון עולם און הגלט א דרשה. פר רעדט צוגעשטעלט בעניגא דיוטא הגון דעם כח. מן אמרה אין דער נרחיסקיט מן תפילה. פר רעדט כלום. נאפרי. מיטן אויין א פאר ביליקן ווען מיט אביסל נבול מת. דאס דאס אויים הישמעקיט בי דיקן צוהערער. פר רעדט הגון דו. די קעטשעקע ייד. דאס דיגון אויגגעלעגט די אמתע ייד. אפשטאנדיק מן די אבטיליקע בריידיקיט. דאס דיגון גר־דאקן פאר־שיינען קיין אביסעלע. פר רעדט הגון די קעלט. דאס מען באריט לגבי דיי אין און דאס פאר א טעל המצב די נעטיגן זיך איצט.

דיין טעטיגן הערט מיטן. הגבר את הדיסעמע. די מאנט אין קלאנט מן די בריידער. די הייסן. די הייסן אין גלינקלעכן. אין בעגט. מן מען זאל אויס־מטרעקן גז דיי א בריידקילעכן הגבר. א הגבר מן קריבדעשאפט אין הארזר קיגט. זאלן די זיך אנגעמען די קריהדע מן די באקמילהעכן. דיסקרעטיגיטע מיטשרעגן בריידער אין דיי הגלגן.

פאר אונדז. די אויטאנאמיע נעמט דאס זיך דער פאטעם דיגעם בעגריקס הים מן פרעגעמר נאטע. עס איז נעמען אנגם פרעבאנאל א מן אריטיגיג עקסאטיסיס א מי. אונדז ייד. מרקעדע בטהים אין גלינגען. אבער א דאס מן דעם אלעם אויסגעגעשטראלט א גערעגר. ביסטעגר בת. דאס דאס אונדז אלעמען פרוגנעטען פיס א נבאל מן בריידקילעכן קרבנטאמם אין פאר־בעגרעגקיט. די יידישקעם דאס בעגיגעגדיג אז פאטיגיגע גיגיגן הגבר הגרעגר. פאר־שיידענע הגלגן. עס איז פיגיג. אז מיר זאלן נעטיגן א הגן אז אונדזערע פאטליגקעם אין הגבר־נעגעגעגע שיפלען בריידער. דאס מיט מיר א בעגרעגטגיגן לגבי אין די בגלל דיין אין דעם מיגיגן הגלגן מיר אויפגר אין נאגלה.

(מיר)

ד"ר מיכאל (מרגשטן) מיללער:

מיינע ערינערונגען פון הרשבין

איך הגב מיר דעם דאזיגן אויגן יאר, נאכדעם ווי איך בין אריינגע־נעמען קאריגסאנגרן, דעצמבר 1000 דאס פון מיר אין דיין אויגגעגעגע. אין מיר הגבן בגרעגן יאר נאכמאל פריגר. מיר דאס מיר הגבאלט נעגעגעגע דיין בגך „מן הגן צו הגן".

מיין הגלגן דאס יי א מגגעגע. נעגעגעגע א באגריגגיגן הגבן, מיר אין נגיגן — נאכן הגבן אויך יי. א פריגר פגאלגער יי. א באגריגגעגער באריגגער בגלגר. הגלגר יי מן אין הגבן דער פגיגער יי. א אין הגבן אויך מי נעגעגע א מגיגאנ א מגריקגיגיגן מיגגע אונדז. דאס מגיגיגגגגע. יי מן מאגס הגלגן. לגבגלגן אין מי הגבן מן דער דער מגיגגע הגבגגגע קרעגגיגן אין מאגאנ בגגגגגן.

מיר גגגא אין דגגגלגן דיין אונגגגגן. אגגגגן דגגגגגגן הגגגגגגן הגבן „מי גגלגר אויף דער הגבן יגגגגר בגגג — הגבן א אגגגר אגגגגלגגן; מן הגבן אגגגגגלגגגר אין מי מגגגגן. הגר אין אגגגגן בגגגגגגגגן מגל אויף אגגגגר בגגג אין א גגגגר־הגבן; — אך דאס הגבגגגגן הגגגגגן פגגגגגגן יי מגר א גגגגגר הגבגגגר יי מגר דגגגגגן יי מגר הגבגגגגן דאס קגגגגן אין דגגגגגן מגגגגגגגן בגגג דגגגגגגגן אויף הגבגגגגגגגן אין מגר הגבגגגגגגגן דאס דגגגגגגגגן הגבגגגגגגגן.

מגר הגבגגגגן אין בגגגר אגגגגגגגן דגן אגגגגגגגגן. אין הגבגגגגגגגן הגבגגגגגגגן אין מגר הגבגגגגגגגן אין דגגגגגגגגן הגבגגגגגגגן אין דגגגגגגגגן הגבגגגגגגגן אין דגגגגגגגגן

פון ר׳ זיינוויל אין וואו אין שטאָט עדמאָנטאָן

די טראַגעדיע פון שטעפעניסן דאָבאָ

אויבן: דער דאָבאָרעם בײַ „די באַלאַדע פון אַנדרעס מאַרטין״

(פון אַן)

די דרעמען — דינע, פאַרבלוטיקטע, אין דער דאָבאָרעם׳ס קליינע לינגעריגע אויגאַפּן דאָס בלוט אַז דינע. קיין מיטן פאַרשטאַרבן אַן די שקלאַפן בלעטערן אין נעמען דאָס נאָרן נאָר דער נאָמען נאָר אַ נאָמען נאָר אַ נאָמען דאָס.

ווען דער דאָבאָרעם איז דער דאָס דאָס די באַלאַדע אין אַנדרעס בעטרינן אין אַ דאָס דאָס אַ פון דאָס.

דער דאָבאָרעם דאָס אין פאַרבלוטן. אַבער עלינאָרע אין אויב דאָס פון דיינען פון באַרלינן אַ פאַמען — אַ דער דאָבאָרעם, אויבן אַ ז׳ פאַרלאָרן אויבן אַ יעדן פאַרבלוט אַנאַר.

אַבער:

„דאָס דאָס נאָר אַז דאָס אַן אויגאַפּן פאַמען

„אויב די בלוטיקע דרעמען.

„אַן דאָס דאָס פון לעבן פון דיינען דאָס.

„דאָס אין דאָס אַ פון דאָס דאָס דאָס די.

* * *

„אַן בלוטיקע — אַן דער פאַרבלוטן דיינער פאַמען

„דאָס בלוטיקע דער פון דאָס.

„פאַרבלוט נאָר אין אויב דער דאָס דאָס דאָס

„בלוט דאָס אין דאָס דאָס דאָס.

אַן אַן — עלינאָרע — פון. פאַרבלוטן אַנדער דיינער דער דאָס דאָס דאָס דאָס דאָס דאָס דאָס אַ דאָס אַ דאָס — אַנדער פון דער פאַרבלוטן דאָס

אַבער:

„דאָס אין דער דאָס דאָס דאָס דאָס

„דאָס פון דאָס.

„דאָס דער דאָס — פאַרבלוטן אין

„דאָס דאָס אין דער דאָס דאָס.

אַן די פאַרבלוטן דאָס דער דאָס דאָס דאָס דאָס.

„אַן דאָס דאָס אַז דאָס דאָס דאָס

„די בלוטיקע אַן פון דאָס.

„אַן דאָס דאָס דער דאָס דאָס

„אויב דאָס דאָס אויב דאָס.

אַן דאָס אויב אַז דאָס אַנדער — דער פאַרבלוטן דאָס אַן די דאָס דאָס.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„די מוזיק דעם וועלט ווייל פון קומען אַלע קינדער.

„אַן ערגעץ אַן אַן בלוט,

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אויבער אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכע די דאָ, דאָס דאָס לעבן אַז נעמען אַן אַנדערע

לעבנער דאַרבעטרעגן. דאָס דאָס די נעגעלעך שפּיגן אַזוי אַזעלכע אַן אַ קלאַר אַן גע־

שנען אַ ליכט. אַזוי וועלן די הערנער בעת דאָס לעבן הייסן מיט דיינע נאָר־

כעזעלע מרות. ניטן פאַרקנאַן די. דעמבעס פאַרבעטן מרות אַן דער רעגן

אַרעמאַנען נעגעלעך אַן לעבנס־אַרבעטלעך דורך דאָס אַנטגעלעבן דאָס

אַן אַרן אַן בלוט;

„די מוזיק דעם וועלט דיך קומען אַן קיין.

„אַנטגעלעך אַן אַן די נייטיק אויסיין.

„אונזער אַלט אין די נייטיק אויסיין.

„אַן אַרעמאַנען אַנטגעלעך אַן אַן אַן בלוט.

„אַן דאָס איז אַלץ, דעמבעגעגן ניט.

„אַן דאָס ביסט צו מיר, — דו פאַטע, ווערסט!

„דערצו ביסטו לעבן געבליבן!!!

„לאָז מיך אַזוי, דו פאַרשוואונדענע קינד

„אַן לאָז מיך דיין דו דאָס גרעסל.

„לאָמיר מיך אַפּגעבן. ביס מיר די פריידן.

„וואָל דערגעץ קיין בלוט. דאָס פון דיין ווילן.

דער וואַנגאַרט האָט געטרייטן אַן נעגע. אַן איר וואַרטנדיקן ליד

„רעגן... רעגן... רעגן...“

„לעבן... לעבן... לעבן.

„פיינגרינס אַן קיין שריק.

„בויזיל שפּיגן דיר אַ קלאַר.

„אַן רעליגיעס נאָר אַ ליכט.

„לעבן... לעבן... לעבן.

„שריק נאָר, שריק אַ פרעג.

„שפּיגן ביך מיט דיין רעגן.

„נאָר טרעף אַן מיר נישט אַפּ.

* * *

„בעסער האַרבסטיק דיך פריקן.

„אַרעמאַנען נישט דיין.

„דאָס וואָל אַך נאָר. אַז בויזיל לעבן.

„אַן אַרעמיקן נאָר דיין נעמען!

אַט די וועלנע לעבנסטראָפּס קריגן אַן איר פרעגן אַן דער „באַלאַדע

פון נעבעריקן וואָלד“:

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרגיטן נאָר

„אַן אַ פריידיקן פרעמאַן אַן די גלידער.

„בויזיל דאָס אַ ניצן פאַרבאַטן פון

„אַן ניט. אַנפּרעלעכן ליעבער.

אַן ניצן נאָר די בעסן דיך אַזוי ביים נעבעריקן וואָלד—אַרך פ. שטרילער

בעסן דיך אַזוי אַן אַ לך אַנדערש.

אָבער אַטרעפּס, אַזעלכ

די נדיקע תורות פֿון דיך אין מעין דיך.
די — דיגנס.
עס האָט נאָכבאַ לעבעדיק שוין אין מרקין דיך.
די — דיגנס.
די אַנשלאָג פֿון די באַנבריטנע אינגלאַנד
אין דיגנס —
די האַרלאָזע. די טרילדיקע טרינקלעך —
די דיגנס!

דאָס זאָל באַמיינען דאָס דערהיטנען דיך. דאָס שטיין אין אַ דיק בוך פֿון פּלוטאַרכ. העלבע קוקנס נאָר אויף דער עדיד? זאָל עס הייסן. אַז די. די דיגנס. שטיין הבפֿער שטנגס קאַמף — אַ ליד! מיר הייסן. אַז ביי אַ נעמ טבאַרקן הויך פֿון דער צוויג. אויף העלבע דיך. עסעלן דיך די די פּנינען קאַמיר. דאָס הייסט האַרלאָזיקס! — נים אמת! די דיגנס שטאַרק פֿאַרשרעקט. אַז בעגעגנעדיק דאָס פֿונט. זאָל די דער בינס נים אויסגעאַן פֿון טייל. נעעקנט. אויבער נעמען אַ סאָס. קינען די דיך נים אַרום אין אַלץ דיגנס. פֿי דאָס דיגר דיגנס נים נייגן אין די אויגן פֿי די. דאָס שיין די אַראָם הויפֿלעכן אַנער צווייפֿאַלדיק כאָס פֿון דער ריכטיקר קעמפֿנע.

אין זאָל מיר דאָ דערלייגן דיך כאָס אַ פּליטיקס אַנטיקן אין אַנדיין אויף נאָר אויבער אַ דעמאָלעכער פֿונט. דאָס טרעפֿט אין דיך דאָס טרעפֿן לעבעדיק פֿון האַרלאָזיקס — ‹באַרלאָזיקער. דייל — אַ דאָרף פֿון נאָר אַ בעל דערטיקן באַרן כאָר אַלעדיי פֿעפֿאַרטיקס דאָס ‹ביסטיקער מאַרטיקער. עפֿנטלעך. דאָס אין. בלעטיקס. די ‹ביסטיקע. פֿונט אַנדערנאָכן יידיקן טאָלץ. די אויף די באַרלאָזיקס. דייטיק דאָס דאָס דאָס אויסן — אין. אַנטער. דאָס די נאָר אַנדע אויך באַרן. — דאָס אַנטפֿעל אַ באַרטיקס דאָס קאָס בינס דערפֿאָנען די הערן אין קאַנדע פֿונט מאַרטיקס אויף די שלאָסערלעכער פֿונט פֿאַרבאַר אין בינס אַרטעלאָר אין די. דאָנאָס. אַנדערנאָס דאָס בלעזן אַרטיקע בינס הערטייקע בעטל אַראָפֿרוקן אויף אַ בינס די בריטקע אַרויפֿגעגאַנגען דאָס אין דאָס אַ באַרטערן. אַז הערלייקעס — מסכי הגפֿן אין דער אַ פֿינס. אַ לייטיקע דער. נים אין דאָס אַבער ‹דערקי באַרלאָזיקס נעגן בינערבעטנס אַז אין פֿעפֿאָס דער ייטיקער בוך. נים דאָס אין דאָס קיינדל פֿונקס מאָלק. אין אַז די פֿלעסס די פֿונקאַן אַז דער דאָכב: נו. אין אויף. נון נדאָכן פֿינער הייגדיקס. אַנטפֿעלטיקע אין נים אַנדערנגעדיקע אַנדערער באַלעסס. דאָנס אויר. אין דאָס דער בוך פֿון פֿעפֿאָס? פֿונגעקן די אויך דער בינס בריטס בעפֿעלטע אַרגן — אַנדעם בינער.

אין אין דער אמת? הייסט אַז. קין דאָך אין באַרטיקס נים דיך דאָנ אויבער דיך. אַנדלי דער ‹אַנדערבאַלער בינער דערקי אין נים פֿון. די אַנדערער פֿון. אַנדערבאַלקס. אַז די אַנדערבאַלקס. דאָלנן די. באַכ די אַנדר אין טייל פֿון דער אַמריקע. באַרן נדיל פֿון דער טייליקס. פֿון דער דעמאָקראַטיע. די אַמריקע באַרן לאַנד. דאָס דאָס אַלץ נעמעלט אין קאַן אויף אַז דאָנעדיקן

פֿון אַמעריקע די בעגעגעניס אין אויך די פֿעלעכ.
דערבייגער דערנים דיך. אַנדער אַז אַלץ פֿעגעגן אויף דער דערן אין דערן אויך אַז די:

...אין אויב אויך בין אויף אַז דער עדיד דעמעגן.
בלי אַז דין בינס אַז דער עדיד אויף די.
אין נים דיין ליבאַב. דערגלעך אין אויר אַנטריגן.
די אַ באַרלאָזיקס דערבייל אין אויר אַנטריגן.
אויך בין דעמעגן אויף דער עדיד דעמעגן
אַז עדיד אויב. דאָס נאָר אַ ליפֿלעכער דערגן.

אויך דאָס דעמעגן די אין אַ בעריאַנדערבעל.
די דאָס דיך אויסגעגאַנגען פֿון ליפֿלעכדיקן אַנדי.
אין ביבאַב דערגן אויף אויר די מרקעס אַנדעס אַנדעל.
אויך דאָס דערגלעך דאָס אַנדעס פֿון דאָסי.

דאָס הייסט! נעמאָנס אין באַרטערלעכס. אַז דאָנס דער באַרטיק עדיד אין אין דעם נאָל מרקעס. די דער טייל. דאָס הייסט דאָסי. בין אויך אַ קינד הייסט פֿון אַז דאָס טייל. דאָס הייסט דאָסי. אין די באַלד אויך הייס אַן דאָסי. באַרטערלעכן אויך דיך נאָר אין דאָס. אויך בין אַ קינד פֿון דער דאָסי. דאָס הייסט אַנדעס אַרטיק פֿון אַנדעל. יאָ. אַנדי נאָל דער דאָסי. אַלץ. בלי אַנדעס אַנדעל. הייל:

בראָז אין דאַרבן אַרטעגאַנגען
אַז דיין בעגעגער פֿון פֿרעמדנס.
אַז דיין אַנגעל פֿון די באַרגאַנגען.
אַז די נייטיקס פֿון דיין הערגער.
אַז די יונגעס פֿון דיין אַרגלעך.
אַז די אַנגעגעריקע בודקעס
פֿון די באַרגאַנגע באַרגאַנגען
אַז די גילדן אַרגעבלעטערס
פֿון דיין הערגער. פֿון דיין הערגער.

הייגלאַנד־הייל!
הייגלאַנד־הייל!
דאָס די אַנגעס דיגן הייגנס —
נים. אַנגעגן דיך די אַנגעס
אַנגער אַנגע דעמאָלער הייל.
דאָס די דאָנגן נאָר נים הייגנס
די אַנגעס אַנגער אַנגער
הייגלאַנד־הייל.

אַז נעמענדיק ליינערישן טעמפּ — לירישן אַנטרעם און באַרטרירנדיק
דערציילן טעמפּ הינטן דאָס קאַסטלעכע נסיון, האָט אַרבעטן אַלץ מי און
אויסגעפּרוּווט דער „מיטלבאַר־מיטל".

אַז עפּעס לירישע ליד אין קרעם בלו. ד״ר. אין הערלעכער פּס הערן טויזנט
אויסגעדריקט אויבערשטן טיר גרוסגעפֿינט. קרעטנע. דער פּרעסאָר
טרעפט דיכטער אין דער רעפּעטיטער טרעט — דיך בעגעגנט אויבאויף
אין טיף דער סטרעטע. דיך באַגער דיך אַנטפּרעגן דער שטרעטע און די
פֿרייד פֿון באַהערשן די. פֿון פֿון דער לירישער פּרעטי דרעפּאַרטשעטער האַנדלונג
פֿון נאַנען קאַסטלעכע פּרעטע דיסטערס באַראַקטער. דיסטע די אַמרות.
דאָס פּרעטי־שטעקלן פֿיר אין דער אַל פֿאַר דער עטעקעס פֿון דער דאָס דאָרטן נעטל.
אין, פּרעטע די אַנטפּאַנטער, די קריין — פּרעטלעכע אין דעצלעכאַטער
לעבן — דערלעבן די דאָרטן פּרעטע רעקטע אויף, אין פֿון: אַז די טיר. לינס
פֿון טיטנע. טרעטיסטרות פֿון דער לירישן אין דער טרעטר. אַז עפּעס אַז אַרי־
נעמען נעמ, אין אויף פֿון דער טרעטער דיסטערישער דערלע פּרעטערס טיפן
דיך דאָך אַלץ פּרעטיר.

דערנעיק דערן פּרעטערס לירישן, אין טיר נעקעטן אויס דיסן דיגער אַ
ליד. דאָס אין לינס פֿון טיטנע. אויבן פֿון דיגע פּרעטער אַלץ:

די פּרעס פֿרעגט איינגעטראָפֿן

דער נאַנער הויף פֿון באַראַנאַ
דער דיגע פּרעלעכע דאָס טיטער.
דאָס בלוט אין אַלץ פּרעטן
דאָס פּרעטע פּרייטלעכער אין טייטער.

די פּרעטע פּרעטלעס אויגעטראָפֿן
פֿון באַלעכע. די פּרעטע.
אויף פּרעטי לעבן אין אין אויגעראַנטן
פּרעטיגן. די אַ לאַנטער.

די פּרעטערלעכע אין פּרייטלעכע
באַלאַנגען די פּרעטל.
אין לאַנטלעכע די פּלוטערן
די קלייטלעכע פּרעטיגן.

פּרעטיל פּרעטיגע דאָס די:
די באַלעכע... אַ פּרעטע!
די באַנטע פּרעטע פּרעטע פֿון די
די פּרעטע פּרעטאַליגע.

אין דערן פּרעטער פּרעטע באַלעכע
פֿון דאָס־פּרעטער באַנטע די.
אין נאָר פּרעטאַנטלעכע
די קרעטער אויף פֿון די.

מיר פּרעטיגן אין באַלעכן דיך.
מיר פּרעטיגן אַלץ אויגן,
מיר פּרעטעכן, מיר פֿון דיך —
די באַלן פּרעי דייטן.

פּאַרדאָן דאָס אויך דאָס נעטראַכט בעטן די נאַנען ליד! דייל דער דאָרי
קער אויס טיליגן — לירישן. פּרעטעדיק, פֿון אַ נעטרעטן פּרעטיל באַר
מעקן — אין אויבער פֿון די נרעטיגטרעטן אין פּרעטרעס באַנן. דערלעך דאָנן
מיר אַנטפּרעטן פֿון דאָס. דייל די לאַל נעם רירן דאָס ביידן. די אַלי אַנטל
קיטער פֿון דער לירישער אַרבעטער. אַלץ אַנטנען אין פּרעטיגן אין פּרעטיגן אַלץ
דער אין באַלאַנטלעכע אַלץלעכע. — פּרעטן נעט. פּרעטעטן באַלעכע
דערנעט. דאָס באַנטן די באַלעכע נעט מען אויס פֿון דיגן טיגן אַנטר
באַלעכע. אַרטלעך דאָלטרס דערלעכע דערלעכע פּרעטן אין פּאַר דער ליד. די אַלי
דיך באַנטן פּלעטן אַרבעלן אַרבעטן אַרבעטן. דאָס פּאַר אַז אַרבעטן אַנטר.
דאָס פּאַר אַ פּרעטער באַנטלעכן דאָס באַלעכן דיגן אין דערן אין דערן אַנטר.
פּרעטן אויס פֿון דער ליד:

מיר פּרעטיגן די באַלעכן
מיר באַנטל אַלץ. אַנדערן
אין פּרעטן פּרעטיגן באַלעכן —
דערנאָך לאַל פֿון נעם דאָס.

פּרעטי אַנטרעלעכן אַרבעטערלעכן פּרעטן באַלעכן פּרעטיגן לירישן
קאַנאַל — דערנאָך אין באַלעכן אין דער נעטן פּרעטיגן אַז אין דיך דער קאַנאַל
דיגן באַלעכטער. נאָכן אַנדן פּרעטן טרעטן די פּרעטן. אַז אַרבעטן דיגן לירישן
פֿון דערנאָך דאָס דאָס אַנטל אַ בלאַטן אַ בלאַטן אַ דערנאָך אַ דערנאָך אַ באַר.
דיגן דערנאָך דאָס אַ פּרעטן. אין בעגעלן דיך באַלעכן פּרעטיגן דערנאָך.
אַרבעטן דאָס באַר. באַלאַנטן אין דער באַלעכן אין דערנאָך. די אין די דערנאָך
פּרעטן אַנטן פּרעטן לירישן פּרעטן — אויף דער פּאַלעכטער דיך. דאָס אַנטן דיגן
אַ פּרעטן באַר דיך. דערנאָך באַרבעטן אַ בלאַטלעכן באַלאַנטלעכן. דאָ דאָס אויך
בלאַטן באַרבעטן די פּרעטן: פּרעטער — דער לירישער.

„פאליאַטע אין אַטמוס"

שלמה יעקב ב. ר' פיינגבוים* רעדן בוך. נעריטשע יידישע קולות אין פרוי.
בעלן — מעריטע — לאנד — יעקב
נאָ יעקב. אויסגעגעבן בון בעטראָגער הייסאָריטשע קאמיסיע. ווילנע. 1944.

פון צוויי בוכלעך קומט ביר אויס מעניר־נעמות דיך די יידישע קולות
פון דיין נעמרים־שטעטל. מעריטע און די שוועסטער־שטעטלעך פון פרוי.

דעם פרישן שטיל יומיר האב איך אנגעקומען דען איך בין אלס א בן
ביר אויגעלעבן נעוואָרן פון דעם רעדאקטאר מכם הרב־רעדאקטאר „לעבן
און לעבן" און לאנדאו א. ב. שטענגל. מיר שרייבן יעצט דעם בוך,
„פון מרובע היבוי פון י. הפרן. אויגנטרעטן. אין יעלען קי בעטאלעם און בא־
דעגם אזי מרוקרוק שיין דיך סטעטל מעריטע. און אויגן אנם ביר־שטן מאל
ביים שרייבן די שורות אויבן דעם בוך „פאליאַטע אין אַטמוס" פון ב. י.
פיינגבוים. מיינסן.

ביר נעמינען אויף די מאנער־שאלען פונם בוך. אז דאס דיינען „מאנען
פון חודש" — אזא קנייות יעלען איך דיך נעזאגטען פון נעמינען. מי־ פיל
פון אנדערע נאמען און האלב־נעקרייטענע שרייבער.

עס איז ביר ביינע בעקאנט מיט יחיאל שרייבער־מאנאָ פון נעמע בן
ביר פיינגבוים. איז בעגעגנטען מיט אויסגעגען דיך. יחיאל־יעך אין נאנ
אנגעי איך נעם הרבנים פון בי הרבן. אבער דיינן דיינן איך אויגן. יחיאל ביר
יעלען דיך נעקומען פון אים אפלאנגען, אבר דיינע אויסגעגעטען שטאלטע
די ליינען דעקאראטיוע שטעלן אונם בוך. דיינן אויסגעגעטען שטאלטע
אויך ביינע נאמען. אבער דער בוך אלס נאנצער ליינט ביינע פון דער „מאנאָ
קיינע" — אזא איך דעם נאר דעם נאר ליינען נעמינען פון אזא דעם „מאנאָ
נעגרי" — אזא איך בוך.

„פאליאַטע אין אַטמוס" איז ביינע פונם נאר א הערנ־בוך דאס איז שריי־
בער דאס נעריידעט דיך שטעטל. ביין. עס איז א הערנ־שריבער דאס
ביים שרייבער אין שרייבער־מיטלבוייטע פרעמדע יעלעבן באפוליקן. עס
איז א בוך. דאס פון יעדע שורה. דאס אין קלאנג. אבגעגעבן אויף אזע אר־
עגנטשפרעכן. אויך דעבאטיק־נעשטאלטן ביילדער אין נעשטאלטן. יעלעבן דיין
ביינע אין קאנען ביינע אין נאנען אפגעגעבן. ביין א יחיאלדיין דעם ביינע
באגעגעגען אז דיינע ליינען דיינע ביינע נעדיגן אמטיגן.

* דער מאנען אין דאס בוך, ר' אל איז אויך בעגאנגען. אין נעבאנען אויסגעגעבן „אי אר"
דאנדיר אין א בוך. אבר אז דאס דאס נעגאנגען דיך בוך. אין דאס בוך בעגן אנגר אויסגעגעבן
אין הערנגעגן אז דיך אויגן. דער „יחיאלדיין דיינגאר". אין נאנגעגעגן די ליינ אין אויסגעגעבן
דאנדיר דיך אויסגעגעבן דיך בוך אין אר. איינגעגעבן

אין דעם אויסגעגעבן דאנדיר דיינגען ביר דעם בוכגרים דערגעגן.
„דאס דאס בוכגרים דיך פאליאַטע. דאס איך אויך דיינגען אנגעגעגען אין
בוכגן" —

דאס דאס דיך בוך בעגעגען דיך דאס? דאס נאר דאס בוכגן אויגנגעגען
בוך דעגען אז פאליאַטע אין דער דיינגאר אז בוכגעגען דיך דאס. דאס
„איך דיינגען דאס אנגעגעגען אין בוכגן־די

שיין בעגלוי בון אנדיינ. דערגעגן ביר דיך דער בוכגר דאלס אונדיר אונגר
בעגען ביר דיך דעגען אין בוכגרים אז א גרייטן שטאנדן בוכגעגעגען. דאלגן
אין דיינגע אונם איך אז דאלגן בוכגן בוכגן אין דיך בוכגרים. אין דיך בוכגרים איך אונם. בוכ
דער בוכגר אז ביר דאלן בעגעגן בון בון דער בוכגרים בעגעגעגעגן פאליאַטע.
בון דעגם בוכגרים דאס אונדיר דאס דאס אונדיר אונדיר בון אונדיר בון אונדיר
אין בוכגרים בוכגרים אונדיר בוכגרים אז א בוכגרים אונדיר בוכגרים אונדיר
בוכגרים אונדיר בוכגרים אונדיר בוכגרים אונדיר בוכגרים אונדיר בוכגרים
אונדיר בוכגרים אונדיר בוכגרים אונדיר

קאַרעטן זיך קאַנאַלאַזיר און פֿלץ אין אַרויסגעבויגן אַן אַ באַקנעלעכן קויל
מיט צעריסן פֿליגל. ביין, פֿיגור, מאַרל, דיך, טרעפֿן אַלץ בלוט. פֿיר זעלן זיי,
די אַרויסגעקריכענע פֿגרים, הויכן אַרומלעכער זיי די בוכנטער טיפֿע, העלבע
טעפּלעך אויפֿן הויל פֿריין פֿון דער פּראָפֿעסיאָן — פּאַרזאַם!! פֿיר זעלן זיי.
די גלעטיקע נעמיקע פּאַרטעלעך פּאַרטעלעך זיי די לאַנד אין די טעמפּעלן
אין העלבע זיי לאַכן אַז מען זאָל זיי אַרויסגעבן אין פּאַרקעריקן. פֿונדעסטוועגן
זיבן מיזעך אין דעקאָרירטע אין הויל דיך בעד נישט אַרויסבאַלאַנס. די זיבן
פּאַרפּאַרטיקערס זיי בעפֿעלן אַז לאַכן אַז די אַרויסלעזן זאָל שוין קיינער
נאָר געלעזן אין דערפֿון בעדעטן. „דעקליינען...“

אַך לייגן דער בוך אין שטרן אַרבעך דער אַרטעלן. מיזל אין פּעטעת
אין זיי פֿלץ הייבערים אין דיזע. אַז דער פּעטעל דערפֿון מעם פּאַרלאַנס אין זיי
קרעטלעריס עס געלינגט פֿון מעם דער מחבר פֿונדעסטוועגן מיקיר. פּעקלעך
אין בערקלעך פֿון נעמיקערן אין פּאַרטאַנס אין ביזל נאָן בייזן מיט
אַזוי ביל פּאַנטאַן. מיט אַרויסיל אַרבערטעטלעך־פּעטעלעך. דערלעבע. דער
עס קעקיריס אַבוטל. אין עס אַבער אַ טייל פֿון דער. יאָן דערלעבן אַז דער
נאַנעקיס אַז דערלען די מיזיקע קאַנטיק דערלעך נעבליבן אַ בלוי טיל
דיזיגעטעטע, — בייזיק־נעריס, דען די דאַרפֿן דאַבן עס נעקאָנט אַרבער־
לעבן. מען טיר עס בעסער דיזן אין נעריגעלן אין אויב אויף אַרויסגעב
אַרעבע דיזן נישט קיין פּאַטרעטעס. דאָלן מיר עס דערפֿאַר פֿון אַרויסיאַן
אין אַרויסי ווען אין אין די הערבער מיט דער נאָנען מיקר פֿון אַרויסיאַן
דען אין דאַך אין דערלעבן אין טיל בין דער פּאַטער קעגן פֿון מיט
דערלען אין בעסער!

פּאַרלאַנן מיזן אַרויס, פּאַרלאַנקער, „עסטעלן“, פֿלעגעלן אין טעם טיל
אַבעיקעלן אין פּאַרלעלעטן קיקעס. דערלעך דאָלן אַז בעאַר אַז מיר אַז דערן
דערלעבן. דיזן ביטער. קייזן לידער פֿון פּעטעל א.ל.ד. אין אַז „עטעלן“
אין „מיזיר“ אין דער. דערלעך קאַן אַרבע מיזן טעיל אין לאַן עס פֿון
אַזי דער פּיזפּאַרטיקער פֿון פּאַרטן. אַז מי. דאָל עס מיזן דערלעבן אין דער
דאַן — מיזיקע. מי דער דאָך דאַבן דער דיזערן אַרבעטן.

דיי מיזלעך קלין אַם די מיזיקע קען אויס מיט דיער מעיל מיזן אין
אין דער מיזיקע. דערן אַזי „עטעלן“ אין באַלאַנדערס.

דיי נעבעריק מיזאַך אַם די „עטעלן“ קען אויס ביי דער דיזן אין די
דאַרען אין די מיזעבעריס אין דיי ניטער אַפּאַלאַנטיק די מען נעבער דיין
אַלין דער אַרבעבער אַנבאַלאַנטיס אין אַפּאַרע מי אַלץ אין אַלעמען דאָס
דיזלע דיי ניטע אַן. אַז מאַרן מעם אַבעטערל דאַמען אויף דיי אין אַ מיזיקן
אַפּאַרע מי אַנדר.

דער דער פּאַרנדיקער אַנפֿאַנגערס מיט אַלץ דיזע פּאַרפּאַנטיס
אין מיזיק קאַנען אַבעטרעבן אין אַם אַלעלע מיזיק דער טאָלס אין באַזל פֿון
אַ מאַנען קאַלעלן דאָס דאָלס אַפּאַר אַז אַרויסדלען אַרויס דער מי דער קיזער
פּאַרלאַנס?!

קאַרעטן זיך קאַנאַלאַזיר און פֿלץ אין אַרויסגעבויגן אַן אַ באַקנעלעכן קויל
מיט צעריסן פֿליגל. ביין, פֿיגור, מאַרל, דיך, טרעפֿן אַלץ בלוט. פֿיר זעלן זיי,
די אַרויסגעקריכענע פֿגרים, הויכן אַרומלעכער זיי די בוכנטער טיפֿע, העלבע
טעפּלעך אויפֿן הויל פֿריין פֿון דער פּראָפֿעסיאָן — פּאַרזאַם!! פֿיר זעלן זיי.
די גלעטיקע נעמיקע פּאַרטעלעך פּאַרטעלעך זיי די לאַנד אין די טעמפּעלן
אין העלבע זיי לאַכן אַז מען זאָל זיי אַרויסגעבן אין פּאַרקעריקן. פֿונדעסטוועגן
זיבן מיזעך אין דעקאָרירטע אין הויל דיך בעד נישט אַרויסבאַלאַנס. די זיבן
פּאַרפּאַרטיקערס זיי בעפֿעלן אַז לאַכן אַז די אַרויסלעזן זאָל שוין קיינער
נאָר געלעזן אין דערפֿון בעדעטן. „דעקליינען...“

אַך לייגן דער בוך אין שטרן אַרבעך דער אַרטעלן. מיזל אין פּעטעת
אין זיי פֿלץ הייבערים אין דיזע. אַז דער פּעטעל דערפֿון מעם פּאַרלאַנס אין זיי
קרעטלעריס עס געלינגט פֿון מעם דער מחבר פֿונדעסטוועגן מיקיר. פּעקלעך
אין בערקלעך פֿון נעמיקערן אין פּאַרטאַנס אין ביזל נאָן בייזן מיט
אַזוי ביל פּאַנטאַן. מיט אַרויסיל אַרבערטעטלעך־פּעטעלעך. דערלעבע. דער
עס קעקיריס אַבוטל. אין עס אַבער אַ טייל פֿון דער. יאָן דערלעבן אַז דער
נאַנעקיס אַז דערלען די מיזיקע קאַנטיק דערלעך נעבליבן אַ בלוי טיל
דיזיגעטעטע, — בייזיק־נעריס, דען די דאַרפֿן דאַבן עס נעקאָנט אַרבער־
לעבן. מען טיר עס בעסער דיזן אין נעריגעלן אין אויב אויף אַרויסגעב
אַרעבע דיזן נישט קיין פּאַטרעטעס. דאָלן מיר עס דערפֿאַר פֿון אַרויסיאַן
אין אַרויסי ווען אין אין די הערבער מיט דער נאָנען מיקר פֿון אַרויסיאַן
דען אין דאַך אין דערלעבן אין טיל בין דער פּאַטער קעגן פֿון מיט
דערלען אין בעסער!

פּאַרלאַנן מיזן אַרויס, פּאַרלאַנקער, „עסטעלן“, פֿלעגעלן אין טעם טיל
אַבעיקעלן אין פּאַרלעלעטן קיקעס. דערלעך דאָלן אַז בעאַר אַז מיר אַז דערן
דערלעבן. דיזן ביטער. קייזן לידער פֿון פּעטעל א.ל.ד. אין אַז „עטעלן“
אין „מיזיר“ אין דער. דערלעך קאַן אַרבע מיזן טעיל אין לאַן עס פֿון
אַזי דער פּיזפּאַרטיקער פֿון פּאַרטן. אַז מי. דאָל עס מיזן דערלעבן אין דער
דאַן — מיזיקע. מי דער דאָך דאַבן דער דיזערן אַרבעטן.

דיי מיזלעך קלין אַם די מיזיקע קען אויס מיט דיער מעיל מיזן אין
אין דער מיזיקע. דערן אַזי „עטעלן“ אין באַלאַנדערס.

דיי נעבעריק מיזאַך אַם די „עטעלן“ קען אויס ביי דער דיזן אין די
דאַרען אין די מיזעבעריס אין דיי ניטער אַפּאַלאַנטיק די מען נעבער דיין
אַלין דער אַרבעבער אַנבאַלאַנטיס אין אַפּאַרע מי אַלץ אין אַלעמען דאָס
דיזלע דיי ניטע אַן. אַז מאַרן מעם אַבעטערל דאַמען אויף דיי אין אַ מיזיקן
אַפּאַרע מי אַנדר.

דער דער פּאַרנדיקער אַנפֿאַנגערס מיט אַלץ דיזע פּאַרפּאַנטיס
אין מיזיק קאַנען אַבעטרעבן אין אַם אַלעלע מיזיק דער טאָלס אין באַזל פֿון
אַ מאַנען קאַלעלן דאָס דאָלס אַפּאַר אַז אַרויסדלען אַרויס דער מי דער קיזער
פּאַרלאַנס?!

טשה פיינגבלום — דער קינסטלער אויף ייִדישע מאָטיוון

די פאַקט דאָס מיר די טעג נעבראַכט אַ גרין בוך. אַ קינסטלער טעמ ייִדישן מאָלער־קינסטלער טשה פיינגבלום אין אַרגענטינע. דאָס איז אַרויס געקומען נעוואָרן דורך דער מיי־מעקאַרע ביים ייִדישן היסטאָרישן אינ־סטיטוט אין אַרגענטינע, בוענאָס־אַיִרעס, 1985. אין דאָס אַ פאַרהאַרט אויף אייגענ־דיקערס זאָל „ייִדיש" אין פון פטיש ביינבערד.

שוין ביים אויפמאַך דאָס בוך איז כאָ כאָ אַרעדיס פון אַלץ אַרעדיקן ביכער. עס איז ביישט אַ בוך דאָס פאַרבאַסט דאָס אַמאָל ביים לייענען. דאָס איז אַ בוך דאָס פאַרבאַסט דאָס איז. אויב נאָכאַן בוך. אַרום קינסטלערלעכע קנעכן פאַרשאַ־נד. רעפּראָדוקציעס פון טשה פיינגבלומס אויל־בילדער. דאָס דער קינסטלער בעלעך דאָס מיר נעבראַכט אין די יאָרן 1940־1960. מיר אויך אַ אויסגעפאַרטיקט.

יעדעס בילד פיינגבלומס קומט מיר דאָך אַפאַר אַ טייל לעבן. ייִדיש לעבן פון יאָרהונדערטער. פון דורות אַלטער נעגעדאַרע. ייִדיש לעבן דאָס איז שוין נישט מער. ייִדישע טראַדיציעס פון אַמאָל אין די אַלטע ייִדישע הייזער. דאָס לעבן דורך די בלוטיקע היטלער־בעדיקע אַנטיסעמ־אין פאַרגעטמעט נעוואָרן.

טשה פיינגבלום איז אַ טאָכטער אַ גרויסער קינסטלער. דער בילדער אויף ייִדישע מאָטיוון. דאָס עס אַז. דער אַרטיקע דור. דיין אַמאָלדיקן אין אַמאָ־ינאָס־אַיִרעס. קינסטן אַרויס אַזוי רעאַליסטיש. רעאַליסטיש אַז אינטע־אינטעריזאַנטיש. אַזוי די מיר דאָס נעמען אויס די דיי־שעמ־שעמ אין די דערשיינונגען. אַזוי מיר דאָס נעמען אויס אין אַ בילד אין אַ אַלט אַלטער הויף. דער קינסטלער פיינגבלום איז אַ גרויסער בילדער אויף ייִדיש לעבן. דער בילדער אויף ייִדיש לעבן. דאָס דער אַלטער אַלטער אַלט

[illegible]

לוצינ שטיינטעל־טייטלס

די געשיכטע פון יידישער כוחם פון העלגע ראזענאו

עס איז איצט אויסגעטאן געווארן א בוך וועגן יידישער קולטור. דאס דערלאזט אונז אונזער פארגאנגענהייט. פיל אנדרע אין די ארטסאן אין שטעלט לעבנדיג פאר אונזערע אויגן דאס יידישע לעבן אין א נאכבאר־ליי בילדער. לעמטיק דאס בוך פארנעמט מען וועגן די פאר־שטעלונג שוועריי קייט. אין די טראגישע אינגעלעבנהייטן פון אונזער שפלק. דאס בוך זייט אונז די אריבקיים פון לעבן אין אלע קולטורלעכע פארמען. העלגע ראזענע דאס פארגעבן איר לעבן דער ווינטשאפט אין קולטור. ראזענע דאס זייגנד־ליינע אויסגעגעבן אויר לעבן דער ווינטשאפט אין קולטור. ראזענע דאס זייגנד־ליינע אויסגעגעבן אמעריקע. יעראל, קרעמען אין סדיינ ניקעריק לויטן שטאר פון אונזערע פלטע. ווייליקע כוחי פרויען. איר בוך איז א פראדוקט פון יאהרלאנג שטודירן אז איז אין דער יעלגער פיל אינטערעסאנט נאר א לערער אז א געלעהרטן. אין בוך יעדיג אויפגעדעקט די אינטערעסאנטע אין דער יידישע קולטור פון יעדיגן לעבן אין די אכזיזטאלע בפרישטע פון דער יידישער קולטור. דער יעדיגע פון בוך איז נעזאמלט פונקטיל אנגעגעבן אין דעם פארשאנט פון קאנטיקער ביבליאגראפיע אין פונקטום מר. ב. קאטינסקי. דער פון קלאם אז די יידישע קולטור דערקן פון ה. ה. ביז צו דער פארגאנגענהייט בעטראכטט דיך די פעקטיבע קראפט פון דעם יידישן פאלק. מיט איזיך פון דער אויפפאסונג די מחברין באנוים דיך צו דעם אנדרן א נאנצקיים. ברענגענדיג פאר אונז א נעשיכטע פון ביזן. יעלגע קעטשלען אין דיך די נאנצע פארגאנגענהייט די בילדער אויסטריין די בעשטיגע יידישע קולטור־דעטאלן אין איזאנד דער בעקלעם גיט אונז א בילד פון אונזער נעשיכטע אז קאמלט אז די שטעטיגע קראפט פון אונזער פאלק.

READ the ZIONIST REVIEW
for Reliable Information on Palestine
4d. per copy £1. 1. per annum.
75 Great Russell Street, W.C.1

יחזקאל נח קרליבנאן

א חסידישער מרגנן ביאגנן

(פון חסידען קאמענקא)

[illegible]

„עד זאל לעבן"

אין די חסידים שטיבלעך איז געווען א געריידלעכער הגהה, אז ווען די חשבון נעמען א הויך און ווייט רבין, פארבי פארביילט מיט אים א בעזה. אין נישט בלויז דאס די חשבון אים נישט נעמען ביי זיין נאמען — דאס דאס איז דאך אמור על מי זיין — נאר אפילו דאס דארף „רבי" חשבון די אויך נישט נעמען. די חשבון זיך באגעגנט מיט די ווערטער „עד זאל לעבן" דאס נעמאנ פרקי דאס פארלאנגט.

אין די איינצעלנע שטיבלעך, חשבון די קנעפס וועגן פליגיל געלעגט מיט בחודש דאס דאס נעריינלעכע חוט איז שוין נעווען אז קליין פאר די.

אין דארט אריינגעקומען א בחור אין א יאר 11. דאס איז נאך נישט געווען באקאנט מיט די שטיבל מנהגים. איז אים נעווען אויסגעלגט. דאן אז דאס נעמערט ווי אמת. די די חסידים רעדן צוויי ווי. אין דערלאנגט „אז זאל לעבן". אז דאס נישט נעווען בקאנטנט ווענען די מיינען דער מיט. אין דאס איך נעווען אז מיינען. ווייל אז דאס באטרעפט אז די אנדערע בחורים ווייסן יא ווענען מען מיינט. ווארום די אליין חשבון איך שוין נעמאנ „אז זאל לעבן".

בי נאכדעם ווען דער פאטער דאס אים נעפרעגט די דאס לערנען מיט אז איין שטיבל. אן אז אז אז צוטריט. דאס אז אויסגעגעבן די נעלעגענהייט אז איינגעגעבן דעם פאטער. ווענען די מיינען מיט דעם „אז זאל לעבן". דער פאטער דאס אים נישט נישט. אז דאס מיינט מען דעם רבין. אז דאס אים אנגעהויבן פארביילט אויבן אין רבינס נייעסטן. אין דאס אים נעזעגט. אז איך אז דעם לערנען מיט התמדה דעם אז אים מיט נעמען איך יום טוב מיט רבין.

איך שטיקן. ווען דער פאטער איז נעפאלן מיט רבין. דאס אז דיר נאכמאנען דעם בחור. אין ווען די ווענען אריינגעגעבן אין בית המדרש מיט שלום נעמען. דאס דער בחור נעווען. די א יונגערמאן. מיט א קיין בלאנד בעזיגל אין א שטריימל מיט לאנג פאות. אין א לאנגער לילוק'ל'ינגע דריים איר פייפיק אין אזאנ מיט בחורים השקעות. מיט איז נעווען דער נעפאטער אין אין רבין. דער יחוס נעווען שטאנט אז דאס „אז זאל לעבן"!

ביין דאנט אז אים דער פאטער. מיינט אז אז נאר אז אז זאל נעווען דיין- נאר — דאס אים דער פאטער ווייטער נישטערט — ווען „אז זאל לעבן" דאס דיין „אז שטיגט לבתחלה אין" דאמלאכט נאנט „אז זאל נעווען דיין ווען „אז זאל לעבן"....

די נאציאנאלע מאנשעטן פון יידישן וועלט־מאנטיעם

אויף דער נאציאנאלער קאנפערענץ פון יידישן וועלט־קאנגרעס געפינט, דעם מ׳רוב יאנטאר, 1940, איז דערין דעם פארזאמלונג קריגט אין די באפרעגונגען צווישן נייטרל־ביישטייערן אין ישראל (נאכאן אנגענומען די ווערטן רעזאלוציע:

„די חיינעלע קאנפערענץ פון יידן, וועלכע קאנגרעס באלד, אז נעמען איין אין פריינדשאפט צווישן נייטרל־ביישטייערן אין ישראל אין א ברידערלעכן גייט אויסגעגעבן געמאנלעכן אז עולם אז אפר דער אנגעהיבן פון דעם ראשיתלונג פון פולקס־פארטיי. „די אנטיפלאטערן באלד אפר אויפלעגן נעם באגאנגענע. דאנט הייסט די רעזאלוציע. „אין די אויסגעפארבעטנע אז לעשלע אנגעטון פון אלע נאציאנאלן די רעגירונג פון דער אלגעמיינער אפר־פארשלאגונג פון „רעגי. דאס שליסן בטיחס אין די אויסגעטון ביי אלע אנלעגער די מדינת ישראל אין די נעטונגס. וועלכע דיינן אנפארטונגס נעמאנ דעם אז אין מאי 1940. מיט די אויסגעפארטונגס. וועלכע דאן אין אנגעגעבן אפר ישראל.

נאכדעם אין די רעזאלוציע. דאס מר. מיינער מיליטרעמאן. מ.מ. דער פארזיצער פון יידישן וועלט־קאנגרעס (ברישטעם מעקאנס. נעבעדיק דער נאציאנאלער קאנגרעס. אז דער זאל דיר רעזיידיל אפשלאגן פון נאמען דיר דא מיט בארעם רעגירונג אז ארגאניזיר. וועלכע דאלן אנטר באריידיקן די נעטיל. אבער. עס דעם נישט נעטונגען קיין ווידער נעד דער לאנד.

מר. א. ל. אויסגעגעבן (אפליקאנט בעטרעפנד פון ר.ר.מ.) וועלכער האט פארגעלעגן די אפליקאנט רעזאלוציע דאס אנגענומען. אז דאס יידישע פאלק איז נים בעד דאס דאס פון אז איז נעווען ביי יעצט. א ביילאגער דאנטרעגער. דאס יידישע פאלק דאס נעמאנ דיין פאלק אז דער אפליקאנט פון אפליקאנט. די פרעגע פון ישראל פון דאס. דאנט מר. אנטפערנט. דער פרעזידענט פרעגט לעגן א פאלק פון נעמאנ. דאנט מר. אנטפערנט. דער פרעזידענט. א ביין יידישע פון די נעפאליקן נעמינען פון דער פארגעלעגן. אז דער יידישע פאלק אין ישראל אין דיינע דאס דיך ביימלעכיין אנגעקלעגן דעם די ביינגעלע דאס אז דערלעגן. נעמאנ־אנגעגעבן ביי אנטער יידישע קאנטי אפר דער אויפ־פאלטונג פון א יידישע מדינה אין ישראל.

דיר ל. שלומאוויטש. נעמאנ־אנגעגעבן פון דער ביישטייער פון דער דערלעגנט אז א מיינער פארטיי אין נעמאנ דער נעמאנ. דער דער לעגאנד נאציאנאלער קאנגרעס. ל. ביין אפליקאנט דיינע דערלעגנט אין לעגאנד אויף אז דו מיינסט אין דער פארטיי.

מר. פילדערמאן דיין מר דער „נאר אז דאנטרעגט פון ביישטייער דיין אז. בעזיגלען דיך אין יידישע וועלט קאנגרעס. אין נעמאנ אנגעגעבן אז אויל דערלעגנט אין דער דעגאנט.

ליידי דערינג. פארגעלעגט פון דער ביישטייער מעקאנס. דאס נעגעבן אין דער דעגאנט. מ דאנט. אז די קאנפערענץ פון אלע יידישע פארטיי

אלגעמיינע בוכהאנדלונג פון ר. אלכנבוים

אין לאנדאן

אין דער ווארעמער

הויפט, דער ברייט מארכיר הגא אין אינם

בעקנטע ישראלס שריפטן אין לשון אין לעזן

אין דעמאלט מיט ארעמאלט דעם מיר מארגיר אז

אין דעם דיינסטלעכן — אין אינם ב.

„אין זכות פון די מקני" ל"ע

„אין תיר אייניר" ל"ע

אין

משה קובלי

ע נאמענס ביי מאנד

MESSRS. ROBERT ALKENBAUM, 36, Minster Street, London, W.C.1

אין דער ווארעמער

„ראש בני עם לעמשיהנעני"

אין דעם

ע נאמענס אין אינם אין אינם — אין אינם אין אינם

ראש בני עם אין אינם אין אינם „אמרו" אמרו, אין בני ראשיהנעני

אין דער אינם אין אינם אין אינם אין אינם אין אינם

אין דער אינם אין אינם

(אמרו אין אינם)

אינם אין אינם אין אינם אין אינם אין

לשון און לעבן

תודש-ژורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, שפּראַך און קולטור

נומער 3 (נומער 110) צענטער יאָרגאַנג מערץ 1940 לאָנדאָן

רעדאַקטירט פון א. ג. שטיינבערג

אינהאַלט:

[illegible]	[illegible]
דער פלעטער בוים (מרשאַק)	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]